

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izvešča nedelje in praznike. — Inserati: do 30 peti 4 2 D, do 100 vrt 2 D 50 p, večji inserati peti vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravišтво: Knaflcova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Nemška bojna društva vztrajno delajo

Pri nas se dobi celo med razumni-ki dosti takih, ki mislijo in malodušnost javno širijo, da nam narodne obrambe ni več treba, odkar imamo svojo narodno državo, da se je naša šolska obrambna »Družba sv. Cirila in Metoda« preživela, da lahko likvidira itd. Nemci v Avstriji, ki jih nihče ne ogroža ne doma, ne izven državnih mej, pa mislijo in delajo drugače. O tem nam je povedal marsikaj zanimivega na glavni skupščini D. C. M. v Brežicah njen glavni blaginik g. notar Aleksander Hudovernik, ki ni le skrajno vester varuh družbine imovine, temveč tudi vztrajen opazovalec vsega delovanja naših protivnikov.

Napačno bi bilo misliti, da držijo Nemci v Avstriji križem roke. Ker ne morejo direktno poseči s svojim delovanjem v našo državo, zato hočejo postaviti v obmejnih krajih trdnjave, iz katerih bodo skušali preko naših mej vplivati na naše obmejne kraje ter razširati nemško propagando. Da bi v avstrijskih Nemcih zbudila pozornost na naše obmejne kraje in jim predložila trpljenje mejašev in inozemskih Nemcev, katero trpljenje je seve fingirano, je priredila »Südmark« meseca aprila 1923. in 1925. takozvane »Grenzlandwachen« (teden obmejnih krajev), na katerih so opozarjali svoje rojake, kako se godi — Nemcem pri nas. »Südmark« je nadalje izdala svoj poseben zemljevid, na katerem so označene države, ki so nastale po svetovni vojni in so črno zaznamovane one dežele, ki so bile odkosane od nekdanje Avstrije. Ta zemljevid, ki ga imenujejo »Landraubkarte« (zemljevid ropanih dežel) služi na nekaterih avstrijskih šolah za učni pripomoček. O naših razmerah so avstrijski Nemci trdno dobro poučeni, seve pa jih namenoma slikajo tendenciozno in potvarjajo resnice.

Tako je izdala »Südmark« brošure »Die Deutschen unter süslavischen Herrschaft« (Nemci pod jugoslovensko vladjo), katero brošuro je spisal bivši ljubljanski odvetnik dr. Ferdinand Eger nadalje »Die Deutschen in Slovenien« (prof. Paterer) »Die deutschen Minderheiten in Slovenien« (nemške manjšine v Sloveniji) itd. Za svoje glavno delo smatra »Südmark« od pretrata izvrševanja obrambnega dela v slovenskih pokrajinah naše države. V ta namen je odkupila list »Die deutsche Grenzwehr« (nemška obmejna straža), kateri list so bili ustanovili radgonski Nemci z dr. Kammererjem na čelu. List naj bi služil v prvi vrsti obrambi nemških manjšin v naši državi.

Zavedajoča se svojega poklica je nakupila »Südmark« nekaj zemljišč v Soboti tik ob jugoslovenski meji v kofu Stajerske in Koroške za namenoma, da ostane v najožjem stiku s prebivalci naših obmejnih krajev in vpliva nanje v narodnem oziru. Nadalje podpira potovanja v svrhu spoznavanja razmer v obmejni in inozemske kraje. S temi potovanji je dobila »Südmark«, kakor sama priznava, prav dobre uspehe.

»Südmark« je po vojni svoje delovanje silno razvila. Leta 1923. je imela 2533 milijonov a. K. dohodkov in 2100 milijonov a. K. izdatkov, torej 433 milijonov prebitka. Na Koroškem dela z vso vehemenco, da bi se čimprej pomenili koroški Slovenci. V Področju je zgradila šulferainsko šolo, ki so jo slovesno otvorili dne 8. septembra t. l. ter je veljala 800 milijonov a. K. Svojo — a tudi našo — mladino vzgajajo nemška napadala društva v velenemskem duhu ter jo pripravljajo za revanžo. Tako je prišel mladinski koledarček (Jahrbuchlein für die deutsche Jugend) za leto 1924. članek z naslovom »Nie vergessen!« (nikdar pozabiti). V tem spisu navdušujejo nemško mladino, naj nikdar ne pozabi, koliko nemške zemlje je bilo odcepljene od stare Avstrije in koliko Nemcev zdihuje pod tuim jarmom. Mladina se mora repretano zavedati in delati na to, da se bodo ti Nemci čimprej združili s svojo materjo Germanijo v eno veliko celoto. V časniku »Südmark-Bundeszeitung«, ki je novo glasilo združenih nemških bojnih organizacij, je napisal v 1. letošnji številki sodni svetnik H. Graner članek, ki se glasi v prevodu: »Mi Nemci v rajhu pa vam kličemo tudi danes in vedno znova, da nikdar ne pozabimo na naše rojake, ki so bili pah-njeni v dežele sovražnikov, temveč se bomo za vašo in našo pravico samoodločbe tako dolgo borili, da dosežemo vrnitev vseh nemških bratov in sester

Ogromno dolarško posojilo Jugoslavije

Finančni minister najame 200 milijonov posojila v Ameriki. — Propaganda Stepana Radića in njegov prvi govor v Ženevi.

— Beograd, 19. septembra. (Izv.) Vladin tisk je otvoril te dni sistematično akcijo za posojilo, ki naj bi ga Jugoslavija najela v Ameriki. V svrhu raznih investicij in kritja državnih potrebščin se ima najeti v Ameriki posojilo. Nekateri govore o zelo visokih zneskih, tako zatrjujejo, da bo posojilo znašalo 200 milijonov dolarjev. Danes se trdovratno širijo vesti, da namerava odnovo-tovati v Ameriko takoj po ločevskih svečanostih finančni minister dr. Milar Stojadinović, ki naj bi prevzel nalogo, da v Ameriki prične načelna in uvodna pogajanja za to posojilo. Finančnega ministra naj bi spremljal Stepan Radić. Ta bi ostal v Ameriki doli časa in bi vodil propagando za posojilo zlasti med našimi izseljenci. Tudi inter-parlamentarna delegacija bi imela nalogo pripraviti teren med ameriškimi parlamentarci za to posojilo.

Z Dunaja prihaja poročilo, da so tamonjski borzni krogi prejeli zaupno vest o najetju velikanskega posojila Jugoslavije v Ameriki. Po teh vesteh bi bil Stepan Radić pooblaščenec za sklenitev posojilne pogodbe.

Iz Ženeve prihaja tudi poročilo o prvem govoru, ki ga je imel Stepan Radić v V. komisiji Društva narodov, ki je razpravljala o armenskih begun-cih. Kljub temu, da nekatera poročila tendenciozno omenjajo velik uspeh prvega govora Stepana Radića je treba pripomniti, da je Radić imel političen govor. Predsednik komisije ga je moral zavrniti in konstatirati, da gre pri tem vprašanju samo za tehnično stran in da je g. Radić pričel politično debato. Radić je nekaj ugovarjal. Stepan Radić je imel krajšo konferenco z romunskim zunanjim ministrom.

Konsolidacija češkoslovaških financ

Viharna seja narodne skupščine. — Ekspozé finančnega ministra. — Zatvoritev nemških šol na Češkem.

— Praga, 19. septembra (C) Po poletnih počitnicah je bila včeraj prva plenarna seja narodne skupščine. Predložen je državni proračun za leto 1926, ki je bil odkazan proračunskemu odboru. Po kratki uvodni debati in po rešitvi nekaterih predlogov imunitetnega odseka je bila plenarna seja zaključena in preložena do prihodnjega četrta.

Fin. minister Bečka je nato v proračunskem odboru, ki se je takoj po plenarni seji sestel, imel daljši fin. ekspozé. Uvodoma svojega govora je dal izraza svoji radosti in zadovoljstvu, da je v položaju skupščini predložiti aktiven proračun, ki ga je že pred dvema letoma napovedal. Takrat dano obljubo je izpolnil. Proračun sam pa je še prekosil to obljubo, kajti proračun ni le enoten, marveč kaže tudi znaten prebitke. V proračun so stavljene postavke točno precejšene in opredeljene. Res je, davkoplačevalci so prinesli težke žrtve. Sedaj moramo za vsako ceno ohraniti aktivnost proračuna v interesu države in prebivalstva. Žrtve res niso bile male, toda niso bile doprinesene zastoni.

Naša valutna politika je bila pravilna in je dovela do stabilizacije naše krone. Z ustanovitvijo Notne banke je bilo nam v kratkem omogočeno, da smo odstranili v

inozemstvu pri merodajnih faktorjih vladajoče nezaupanje. Z nadaljnjim žrtvami smo pripravili ohraniti doseženo gospodarsko konsolidacijo. Fin. minister se nada, da bo inozemstvo popolnoma zaupalo finančni politiki Češkoslovaške.

Koncem svojega govora je minister naglašal, da predstavlja sedanjí aktivni proračun končno redno gospodarsko konsolidacijo države. Navajal je med govorom tudi v glavnih obrisih številke proračuna in nekatere statistične podatke iz proračunske zgodovine.

— Praga, 19. sept. (Izv.) Na prvi seji narodne skupščine je prišlo mestoma do burnih prizorov. Razpoloženje v koaliciji in v opoziciji je bilo napeto. Nemški socialni demokrat Hillebrand je ostro napadel vladno radi zatvoritve nemških šol ter predlaga za avtonomijo nemških krajev. Koalicija je doživela delni poraz. Poročevalec večine je predlagal v imenu imunitetnega odbora izločitev slovaške separatisti posl. Budaja. Predlog pa je propadel, ker koalicija ni imela večine. Glasovanja so se namreč vzdržali slovaški večinski poslanci, ker so upoštevali razpoloženje svojih volilcev. Nemški poslanci so vložili interpelacijo radi zatvoritve nemških šol.

Aktivnost proračuna češko-slovaške republike

Prebitke 15 in pol milijona Kč. — Izdatki za armado blizu dve milijardi. — Veliki izdatki za zunanje ministrstvo, šolstvo, poljedelstvo, socialno politiko in narodno zdravje. — Milijonski izdatki za tisk.

— Praga, 18. septembra (Izv.) Finančni minister Bečka je danes predložil narodni skupščini in senatu redni normalni državni proračun in finančni zakon za leto 1926. Parlamentarni krogi označujejo ta dan za zgodovinski v gospodarstvu mlade republike. Proračun je aktiven. Tvorí mejnik med dobo pasivnosti in aktivnosti. Vsi listi objavljajo tople članke ter izražajo radost, da se je Češkoslovaški republiki posrečilo po vojni kot prvi državi v Evropi doseči aktiven proračun. Zanimivo je tudi, da je proračun glede izdatkov znižan za 10 milijard. Vsi soglašajo v tem, da kaže sedaj od Rašina začrtana finančna politika pozitivne uspehe.

Državni proračun za leto 1926. izkazuje: 1. celokupni izdatki 10.070.271.410 Kč in 2. celokupni prejemki 10.055.752.543 Kč, torej prebitke 15.481.133 Kč. Izdatki in dohodki se dele na redne in izredne. Redni izdatki znašajo nad 7 milijard, izredni pa nad 2 milijardi. Redni dohodki znašajo nad 9 milijard, izredni pa nad 500 milijonov. Zanimiv je pregled izdatkov in dohodkov posamičnih ministrskih resorov. Za češkoslovaško armado in ne potrebščine je vti-

ranih 1935.402.590 Kč. Za šolstvo nad 890 milijonov, za poljedelstvo nad 200 milijonov, za zunanje ministrstvo nad 150 milijonov in za organizacijo poročevalske časopisne službe oz. za češkoslovaški tiskovni urad 1.500.000 Kč.

Skoraj v vseh ministrstvih so se izvršile razne restringirane izdatkov. Po- višani so izdatki za armado v znesku 120 milijonov, za šolstvo v znesku 134 milijonov, za zunanje ministrstvo v znesku 9 milijonov in tudi za socialno politiko in narodno zdravje.

Statistični pregled ugotavlja, da se je državni dolg Češkoslovaške znižal za 45 milijonov Kč.

ČEŠKOSLOVAŠKI SENAT PROTI RAZPUSTU

— Praga, 18. septembra. Senat znova zboruje. V vladinih krogih je bil načrt, da imata narodna skupščina in senat rešiti le še normalni redni proračun za leto 1926, na kar sledi razpust obeh korporacij ter se razpisale nove volitve za mesec november. Senat se upira temu načrtu ter brani svojo pravico, naglašujoč, da njegova dveletna funkcijska doba še ni potekla.

in malo zavedne rojake ob mejah. V očigled takemu delovanju je treba od naše strani največjega odpora. Skrbno moramo zasledovati nemško propagando na našem ozemlju, jo skušati paralizirati, oziroma jo v kati zatreti. Naše obrambno delo v obmejnih krajih moramo potrožiti in se ne smemo strašiti nobenih, še tako velikih denarnih žrtev, da dosežemo svoj namen.

Nemški socialisti za priključitev Avstrije

Resolucije socialističnega kongresa v Heidelbergu. — Kriza v nemški socialistični stranki.

— Berlin, 19. septembra. (Izv.) Danes je bil zaključen teden dni trajajoči kongres nemške socialno-demokratske stranke, ki se ga je udeleževalo 398 delegatov, med temi 52 žena. Kongres je sprejel razne resolucije. Ena resolucija kritizira sedanjo finančno in gospodarsko politiko državne vlade, ki povzroča gospodarsko krizo in ogroža življenske pogoje širokih slojev. Resolucija zahteva znižanje davčnih bremen. Druga resolucija protestira proti temu, da bi se odpravili izdatki za državno obrambo.

Kongres je med viharim odobravanjem sprejel predlog delegata Hoche, ki zahteva na slovesen način priključitev Avstrije Nemčiji.

Resolucija delegata Crispiana zahteva soglasno s resolucijo marsailškega kongresa in tretje internacionale vstop Nemčije v Društvo narodov. Končno se resolucija izreka za varnostni pakt.

— Heidelberg, 18. septembra. (W.) Socialnodemokratski kongres je danes od-

bril nov heidelberški strankin program, ki je bil izdelan po posebni širši komisiji. Program je bil sprejet skoraj z vsemi glasovi. Kongres je bil nato zaključen. Vodstvu stranke je naloženo do prihodnjega kongresa izdelati poseben program za agrarno reformo in socializacijo.

— Heidelberg, 18. septembra. Socialnodemokratski kongres je izvolil za prihodnje leto dosedanje vodstvo. Zanimivo je razmerje glasov, ki so jih prejeli posamični člani vodstva. Največ glasov je dobil Herman Müller (327), delegat Wels je dobil 284 in Crispian le 247 glasov.

Kongres je v glavnem potekel mirno in so bile razprave stvarne. V načelnih vprašanjih je opaziti med udeležniki velika diference. Nekateri so ugotavljali, da preživlja nemška socialna demokracija globoko notranjo krizo. Delegati iz Šaske so konstatirali, da je stranka v enem letu izgubila okoli 10.000 organiziranih članov.

Pravniški kongres v Beogradu

— Beograd, 19. septembra. (Izv.) Pravniškega kongresa se je okoli 1200 delegatov in pravnikov. Današnje dopoldne je bilo živahno delo v štirih sekcijah.

Prva sekcija pod predsedstvom vseučiliškega prof. dr. Bože Markovića je razpravljala vprašanje, ali je potrebno uvesti laički element v kazensko pravosodje. Večina govornikov se je izrekla proti poroti. Vsi so naglašali odvisnost laikov od tujih vplivov in njih nepoznanje pravnih fines.

Druga sekcija pod predsedstvom vseuč. prof. Dragotina Arangjelovića je razpravljala vprašanje glede neomejene dopustitve priči v civilno-pravdnem postopanju. Večina govornikov se je izrekla proti neomejenosti.

Tretja sekcija pod predsedstvom Mihajla Jovanovića je razpravljala o naslednji v zadržnem pravu.

Četrta sekcija pod predsedstvom vseuč. prof. dr. Stanka Lapajnetaja je razpravljala o izenačenju moškega in ženskega potomstva v dednem pravu. Tako v tretji, kakor tudi v četrti sekciji so se vsi govorniki zavzemali za popolno enakopravnost med ženo in mošom. Danes popoldne priredi beografska občina kongresnikom izlet po Savi in Donavi. Jutri je plenarna seja kongresa, ki sprejme v sekcijah izdelane resolucije.

STANARINA ZA DRŽAVNE URADNIKE

— Beograd, 18. septembra. Finančno ministrstvo je izdal odlok, da se prizna polna stanarina vsem poročenim državnim uslužbencem, kakor tudi vpokojenkam, katerih možje imajo svobodno poklic ali pa delujejo kot dnevničarji ali kontraktualni uslužbenci v državni službi.

Mussolini predsednik varnostne konference?

Zaključitev skupščine Društva narodov. — Varnostna konferenca v Lausanni.

— Ženeva, 18. septembra. Po dosedanjih dispozicijah bo zasedanje Društva narodov trajalo do 28. t. m. in se nato začel kom oktobra skliče varnostna konferenca v Lausanno. V ospredju javne diskusije je še vedno vprašanje, katere države se udeležijo varnostne konference. Nekateri so mnenja, da se udeležijo le zapadne velesile z Nemčijo vred. Na konferenco bo pozvana tudi Italija. Drugi poudarjajo, da bodo na to konferenco pozvane še druge interesirane države, tako Poljska, Češkoslovaška, najbrže tudi Romunska in Madžarska.

Predsedstvo prevzame Mussolini, ker je ob enem poleg ostalih zunanjih ministrov ministrski predsednik. Poljska in Češkoslovaška bosta začetkom pozvani na konferenco le kot opazovalci. Te konference se udeležijo celokupno okoli 500 oseb in računajo na 300 novinarjev.

POMORSKA ZVEZA MED ANGLIJO IN ROMUNIJO

— Beograd, 19. septembra. Iz Bukarešte javljajo, da ruski list živahno razpravljajo o eventualni sklenitvi pomorske zveze med Anglijo in Romunijo. V pristanišču Konstan-ci je usidrano angleško brodovje

Obsodba roparja na Orlah.

Porotniki so vsa tri glavna vprašanja glede ropa soglasno potrdili, naka je bil Jevšnik obsojen na 10 let težke ječe.

AVSTRIJA MORA UNIČITI STROJE ZA MUNICIJO

— Dunaj, 19. septembra. Veliko razburjenje je povzročila brzopletna vest iz Pariza, da je poslanska konferenca sklenila, da mora Avstrija uničiti 7000 strojev, ki so bili določeni za izdelavo vojnega materiala. Te stroje mora Avstrija uničiti v roku treh mesecev. Kakor sedaj nekateri listi ugotavljajo, ne gre za 7000 strojev, marveč le za 4000 do 5000. Sklep poslanske konference temelji na določilih saintgermenske mirovne pogodbe. Dunajski tisk naglašja, da sklep onemogoča avstrijski kovinarski industriji za vse čase vsako konkurenco s municijskimi tovarnami velike antante. Nastalo je na Dunaju veliko ogorčenje tudi proti zavezniški kontrolni komisiji, za katero mora Avstrija plačevati letno 750.000 šillingov.

ZBLIŽANJE RUSIJE IN POLJSKE

— London, 18. septembra. »Daily Telegraph« konstatira, da je nenaklonjenost zapadnih zveznikov istočasno z varnostnim paktom tudi vprašanje jamstva poljskih mej razpravljati, povzročila, da se poljska moč na struja za zblizanje Rusije in Poljske. To akcijo podpira posebno Poljska. Členerina nasprotno je mnogo težje na tem, da odvrne Mussolinija od podpisa zapadnega varnostnega pakta in da ga pridobi za italijansko-ruski sporazum.

MNOGOŽENSTVO NA TURŠKEM ODPRAVLJENO

— Carigrad, 18. septembra. Narodna skupščina v Angori odobrila zakon, po katerem se odpravlja mnogoženstvo na Turškem.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. Zagrebška borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notrali: Curli 10.88, Pariz 2.65, London 273.125, Newyork 56.27, Milan 2.32, Praga 167, Dunaj 0.0794.

INOZEMSKA BORZE.

Curli, 19. septembra. Predborza: Beograd 9.20, Pariz 24.48, London 25.115, Milan 21.30, Praga 15.35, Berlin 1.233, Newyork 518, Dunaj 0.0073.

Tst, 19. septembra. Predborza: Beograd 43.10—43.20, Pariz 115—115.50, London 117.90—118.50, Newyork 24.35—24.45, Praga 72—72.50, Curli 470—472.

Inserirajte v „Slov. Narodu“!

Prezident Masaryk o svetovni vojni

I. Pred kratkim je izšla v Pragi že red meseci napovedana, radi avtorjeve osebe težko pričakovana knjiga o svetovni vojni. Že pred meseci smo čitali iz tega dela posamezne odstavke, ki so pričali, da bo nova knjiga delo, ki se bo lahko prištevalo med temeljne vire za zgodovino svetovne vojne. Knjigo je napisal prezident češkoslovaške republike dr. Masaryk, ki ga ves svet zaeno z dr. Benešem upravičeno priznava za tvorca češkoslovaške države. Delo nosi naslov: »Svetska revolucija med vojno in v vojni 1914. do 1918. Spomini in razmišljanja.« Kdor je pričakoval, da dobi v Masarykovih knjigah memoare, kakršnih je po vojni izšlo že na stotine, se moti. Takšne memoare so večinoma izdale osebe, ki so v vojni igrale bolj ali manj veliko vlogo in doživele neuspeh. Ta neuspeh opravičiti in svoje delovanje upravičiti, to bil namen njihovih memoarov. Tudi Masaryk je igral veliko vlogo med vojno, toda njegovo delovanje je rodilo sad in njegova stremjenja so bila končno kronana z uspehom, zato se tudi njegovi »spomini in razmišljanja« bistveno razlikujejo od onih memoarov, a ne samo zato, marveč v prvi vrsti pač zategadelj, ker dr. Masaryk kot znanstvenik, kot politik, kot državnik, pa tudi kot človek duševno visoko nadkraljuje vse druge pisce memoarov izra svetovne vojne, pa naj si ti pisci imenujejo Hindendorff, Ludendorff, Hoffmann ali drugače.

Knjiga, ki je delo epohalne vrednosti, podaja zgodovino onih dogodkov med svetovno vojno, ki so v zvezi s slovanskim vprašanjem, ali bolje z borbo za ustanovitve neodvisne Češkoslovaške republike. To delo je izšlo izpod peresa moža, ki je bil takorekoč vse svoje življenje načeljen pacifist, ki je obsojal krvava mednarodna razseževanja, a je bil pod silo okolnosti med vojno prisiljen, da je kot poklican zastopnik in voditelj svojega naroda moral poseči po istem orožju, ki ga je preje vse življenje perhorisciral. Ironija usode je, da je Masaryk, ta načelni pacifist, ki je hotel izvajati svojemu narodu svobodo, moral iz svojih rojakov osnovati armado, na katere čelo je stopil sam, in ž njo aktivno stopiti v borbo. On, načelni pacifist, je s to armado končno izvojeval zmago in se nato ž njo vrnil v domovino, kateri je po njegovi in njegovih sotrudnikov zaslugi iz svetovske požara zasnila osvoboditev. Masaryk ni bil od vsega začetka nasprotnik Avstro-Ogrske, tudi ni bil prijatelj revolucije. Baš v tem oziru se je razločeval od širših mas svojega naroda, ki so sanjale o revoluciji, ki bo v bližnji ali daljni bodočnosti napravila konec Avstro-Ogrske. On je bil tisti, ki je to splošno razširjeno naziranje kritiziral in si zbog tega tudi nakopal nenaklonjenost teh mas. A vendar je bil prav on med tistimi redkimi praviteljnimi duhovi, ki je prvi zaslužil, da se bliža katastrofa, ki grozi pokopati pod svojimi razvalinami predvsem Avstro-Ogrsko. Skušal je preprečiti to katastrofo. Ko so se pojavili na jugu prvi znaki bližajočega se viharja, je nastopil Masaryk kot posredovalec. Njegova vloga v zagrebškem veleizdajniškem procesu, v Friedjungovi aferi, v balkanski vojni itd. so znana. Toda njegov trud je bil zaman. Ni je bilo več sile na svetu, ki bi mogla zadržati plaz, ki je jel že drčati nizdol. Zavedal se je, da pojde v vojno za usodo Avstro-Ogrske. Treba se je bilo bori odločiti za Avstro-Ogrsko ali proti nji. On, ki se je sam trudil, da odvrne grozečo katastrofo od Avstro-Ogrske, se je odločil proti nji. Ne brez prevdanka. Pred končno svojo odločitvijo je šel še na Dunaj, da tamkaj sondira teren, kakšne načrte imajo tamkaj za bodočnost in slučaju, da zmagata v vojni Avstro-Ogrska in Nemčija. Posetil je med drugim bivšega ministrskega predsednika Körberja in ga povprašal, kakšni so projekti merodajnih krogov za slučaj zmagave vojni. Odgovor je bil zanj porazen. Masaryk pripoveduje o tem doslovno: »Formulirali sem svoje glavno vprašanje takole: »Bo-li Dunaj sposoben za nujne refor-

me, ako zmagava Körber je po zreltem prevdanku odgovoril docela odločno: »Ne! Zmagava ojači stari režim, a novi režim (Karl) ne bo v tem oziru nič boljši; po zmagoviti vojni bodo odločevali vojaki. A ti bodo centralizirali in germanizirali, zavlada absolutizem s parlamentarno okraso. A kaj Berlin, sem vprašal, ali ne bo ta tako prevdaren, da bi svojega zaveznika napotil k reformam? Komaj verjetno, se je glasila sodbha...«

Posetil je tudi nekatere nemške znance iz parlamenta. Potrtili so mi samo to, kar mi je povedal Körber in kar sem sa pričakoval... Nekateri pucane osebe so me opozorile, da se pripravljajo persekucije, trdi o bodočih administrativnih in političnih načrtih, o katerih je govoril Körber, so bili poučeni.« V teh razmerah odločitev za Masaryka seveda ni bila težka. Odločil se je proti Avstriji in odšel v inozemstvo, ne v Rusijo, kakor bi bil nemara storil vsak drugi bolj ali manj rusofilsko orijentirani Slovan, marveč na Zapad. V Rusijo ni šel, ker je tam vlada lože razmere predobro poznal. In to je bilo kakor se je pozneje izkazalo, odločilnega pomena za uspešni izid osvobodilne borbe. Analizirajoč evropsko situacijo, tako povdarja Masaryk, se je odločil za aktivni odpor proti Avstriji, pričakujoč, da zmagajo zavezniki in da prinese češkemu narodu ta odločitev za zaveznike zaželjeno svobodo. Njegovo načelo je bilo: ako se ne moremo postaviti po robu Avstriji doma, moramo to storiti onkraj njenih meja. Pri tem se mu je vsiljevalo še eno vprašanje: ali je češki narod zrel za odpor, ali je zrel za svobodo, zrel za ustanovitev samostojne države? Ko je po temeljitem prevdanku prišel v tem vprašanju do pozitivnega zaključka, se je napotil v inozemstvo. Pred svojim odhodom v Italijo je imel še sestanek z dr. Lorkovičem in dr. Kramerjem. Zanimivo je kakšno stališče o osvobodilnem pokretu je takrat zastopal dr. Lorković. V knjigi čitamo: »Z referata dr. Lorkoviča sem izvedel, da je na Hrvatskem mnogo ljudi, ki mislijo na možnost samostojne hrvatske države bodisi v obliki republike ali pa monarhije s tujo (angleško dinastijo); Hrvatska bi se naj spojila z Dalmacijo, Istro in Medimurjem. Vprašanje Bosne in Slovenec je puščaj odprto. Jaz sem bil za čim najpopolnejše teritorialno in politično ujedinjenje Jugoslovenov. Trst sem si predstavljaj kot neodvisno, svobodno pristanišče a la Hamburg... Z dr. Lorkovičem sem se sestel še na Dunaju, ko sem odhajal v Italijo, prinesel mi je mapo in statistiko hrvatskih kolonij na ozemlju eventualnega koridorja.« O sestanku z dr. Kramerjem pravi Masaryk: »O slovenskih razmerah in načrtih sem imel posvetovanje z urednikom dr. Kramerjem. Pričakoval sem, in dr. Kramer mi je to potrdil, da so napredni Slovenci za združitev vseh treh narodnih vej.«

Politične vesti

== Državni proračun za 1. 1926/27. V finančnem ministristvu izjavljajo, da je v glavnih črtah že izdelan državni proračun za leto 1926/27. Ta program je popolnoma uravnotežen. Dohodki so točno precejšnji. Finančni minister je v prvi vrsti privolil v izredno velike kredite prometnemu ministristvu. Nadaljna finančna politika gre za tem, da se prihodnje leto plačajo višje dolgovi v znesku 40 milijonov dinarjev.

== Nov socialistični dnevnik v Ljubljani. Uvedena je v Ljubljani akcija, da se ustanovi nov socialistični dnevnik, ki ima nalogo zagovarjati in širiti idejo enotne socialistične stranke. Dnevnik bo predvsem posegal v delavske probleme, v probleme socialističnih organizacij in v komunalno politiko. Ima nalogo, da ustvari enoten in kompakten oz. samostojen nastop socialističnih strank v Ljubljani.

== Radió bo govoril o Armenci. V peti komisiji Društva narodov bo imel naš delegat g. Stepan Radić prvič priliko, da govori v Društvu narodov in

sicer bo govoril o Armenci. G. Radić namerava pri tem govoru uporabiti izkustva in informacije, ki jih je prejel lani v Moskvi. G. Radić bo zastopal stališče, da so vse dosedanje intervencije Evrope in Amerike v prilog Armencev temu narodu več škodile kot koristile in da bi se moralo prepustiti Armencom, da urejajo svoje odnose in svojo usodo s Kavkaško konfederacijo, čije člani so. Pred Radićem bo govoril delegat Nansen o razmerah v Kavkazu.

== Na čajanko sta se dala povabiti naš zunanji minister dr. Nimčič in gosp. Stepan Radić in sicer h glavnemu uredniku ženevskega lista »Journal de Geneve«. List spada res med najvplivnejše liste Švice ter Evrope sploh in se zlasti mnogo čita v diplomatskih krogih Rima, Pariza in Londona. Čajanki je prisostvoval tudi letošnji predsednik skupščine Društva narodov v Ženevi, kanadski delegat Dandurand. Čajanko moramo pozdraviti, ker sta na njej naša delegata gotovo imela priliko, da glavnemu uredniku razbistrija mnoge pojme o naši državi in da navežeta nove stike. Zelo umestno bi bilo, da se jugoslovenska politična publicistika nekoliko več pobriga za razmere pri vidičnih evropskih dnevnikih ter jim dostavlja nekoliko pogostejše informacijske članke. Iz čajanke tudi lahko sklenemo na važnost in ugled, ki ga uživajo dnevne novine na zavadu.

== Vatikan odklanja vstop v Društvo narodov. V zadnjem času je časopisje poročalo, da je Vatikan vloži prošnjo za sprejem v Društvo narodov. Sedaj demantira to vest službeni organ Vatikana.

Recept filmske zvezde PEARL WHITE

Ce hočete odstraniti grde in nepotrebne dlake, namažite mesto s tanko plastjo pomade »TAKY« in pustite pet minut, da se suši. Po tem času izmijte s hladno vodo — in to je vse. Očarati Vas hoče ta uspeh in bodeate za vedno osvobodeni brljanja, katero je nevarno in češče povzroča mazole, a dlaka še hujše raste. Ravno tako Vam je nepotrebno se posluževati raznih depilatorov s neprijetnim vonjem.

Z neškodljivim in štedljivim »Takyjem« ste osvobodeni rasti dlak za vedno.

To je edino sredstvo, katero me je očaralo.

Čuvajte se slabih imitacij.

Generalno zastopstvo za celo Jugoslavijo in razpošiljalnica: Miroč & Komp. Beograd, Kralja Milana 44, telefon 18-69.

Zavarovalnice in pežigi

Letošnje leto je nenavadno leto tudi glede velike množine požarov. Vzrok so prav pogoste nevihte, strela udarja in zažiga. To pa ni edini vzrok. Izkustvo kaže, da so pri mnogih slučajih dani vsi znaki, da je lastnik zavarovane predmete sam zažgal. Zlastno delstvo, da se v največji takih slučajih v sled premajhne odločnosti poklicanih oblasti in v sled premalega sodelovanja prebivalstva samega storilca kazensko ne more priti blizu, vendar ustvarjajo vse okoliščine največjo sumnjo, da je bil požar po lastniku samem ali v dogovoru z njim po kaki tretji osebi zasnet. Pri pregledovanju takih sumljivih požarov se da z vsa zanesljivostjo ugotoviti, da je bil zavarovanec lastnik večjega ali manjšega podjetja, ki v sled splošne gospodarske krize ni bilo več v obratu ali v sled pomanjkanja obratnega kapitala sploh v obrat ni moglo priti, da je bil zavarovanec prezahtoven, da svojih zavarovanih predmetov sploh ni mogel prodati, tem manj za tako kupnino, ki bi bila vsaj približna zavarovani svoti. Nagib požiga pri teh nepoštenih ljudih je dobljkaželnost. V trdnem prepričanju, da se bode s požigom naenkrat zne-

bil neljubiti predmetov, zavarovalnica pa bo plačala zavarovalnino s polno vsoto, za katero so bili gornji predmeti seveda daleko pretirano zavarovani, s čimer bo napravil bleščečo kupčijo, tak poštenjakovič zažge. Toda temeljito se je zmislil v sled nepoznanja določb zavarovalnega zakona. Ob likvidaciji po požaru nastale škode je tak zlobnež ves iz sebe, višje, plaka, stoka in toži, ker se mu proti pričakovanju ni prilagala kot odškodnina zavarovana vsota, temveč je resnična vrednost zavarovanega predmeta.

Naravno je, da morajo zavarovalnice v sled množicega se števila požigov ter v sled velike množine požarov sploh postopati z največjo rigoroznostjo, strogo se držati pri likvidaciji škode določb zavarovalnega zakona.

Pri sklepanju zavarovalne pogodbe navede zavarovanec glede zavarovanih predmetov vsoto, za katero jih hoče zavarovati. Ta vsota se imenuje zavarovana vsota, in tvori podlago za odmero premije. S tem pa se ni rečeno, da zavarovanec v slučaju popolne škode mora dobiti kot odškodnino polno zavarovano vsoto. Podlago za določitev odškodninskega zneska tvori namreč vrednost zavarovanih predmetov ob času požara, kot zavarovana vrednost zavarovanih predmetov ob času požara. Kot zavarovana vrednost velja pri stavbah znesek po običajnih cenah v kraju ob času požara za novo stavbo po običajni starosti, obrabe in drugih vzrokov, ki povzročijo manjšo vrednost. Ako pa se stavba sploh ne zgradi na novo, k večjemu prometna vrednost, Zavarovalni zakon je namreč

zgrajen na načelu, da zavarovanje ne sme priversti do obogatitve. Če tudi presega zavarovana vsota vrednost zavarovanih stvari, ne povzraha zavarovalnica več kakor dogano dejansko škodo. Če bi požigalec to določbo zavarovalnega zakona poznal, ne bi nikdar podneil ognja. O izkušnjah v preteklih letih so zavarovalnice svojedobno z hvalevrednim zanimanjem začele obravnavati vprašanje glede znižanja premij. Običajna požarov zlasti pa rastoče število požigov je zavarovalnicam znižanje ne samo neomogočilo, temveč jih bo celo prisililo k zvišanju premij. Potemtakem bo v sled požigalcev trpela tudi ogromna večina poštenih zavarovancev, ki bodo morali plačevati višjo premijo. Vrhutega požigalec s svojim požigom mnogokrat povzroči, da tudi njegovi pošteti sosedje pogore in tako pridejo ob svoje imetje ter so pahnjani v pogostih slučajih v bedo in pomanjkanje. Istotako utrpi narodno premoženje v sled požigov ogromne svote, kajti vse kar se po požaru spremeni v pepel, je za narodno premoženje izgubljeno.

Nastaja torej nujna potreba, da se v svrhu preprečenja požigov zastavijo vse sile, ker na tem niš interesovane samo zavarovalnice, temveč splošna javnost. Javne oblasti morajo z največjo rigoroznostjo postopati v vsakem slučaju, ki je količjak sumljiv, prebivalstvo samo, ki je v sled požigov občutno prizadeto, mora pa sodelovati in javnim oblastim pri izsleditvi požigalcev iti vsestransko na roko. Požigalci, škodljivci svojega bližnjega in splošni javnosti morajo priti pravic v roke, potem bodo požigi ponehali.

1661/n

Porotne obraunave

Ljubljanska porota

Ljubljana, 19. sept. Kot drugi slučaj pri večeršnjem zasedanju je bil popoldne:

Slep požigalec.

Obtožen je 35letni občinski revež v Križu pri Kamniku Janez Grintal, ki je dalš slep, skrajno hudoben in nemoračen človek. Ker je v sled slepote za delo nesposoben, ga je domovinska občina prvotno odala v hiralnico v Komendi, toda v sled njegove hudobnosti in surovosti pa ga je hiralnica že po štirih mesecih odpustila in izročila občini nazaj. Od tedaj ga — sedaj že dve leti — preživlja občina tako, da hodi od hiše do hiše. Vsak posestnik pride enkrat na leto na vrsto, da daje 1 do 3 dni obtoženca hrano in ležišče. Obtoženec pa nele da ni svojim vašancom za to dobroto hvaležen, temveč še venomer sitniari in zahteva boljšo hrano, navadna kmečka hrana mu namreč ni všeč. Seveda ljudstvo ni dolžno, da bi mu postreglo z boljšo hrano, a v sled prezaposlenosti z delom tega tudi storiti ne more. Zaradi tega je obtoženec ljudem že ponovno grozil, da bo že kaj napravil. V sled njegove nasilnosti in nemorčnosti se ga ljudje, zlasti mlade ženske, zelo boje.

Posestnik Lovro Hribar mora preživljati obtoženca 2½ dni v letu. Tako je prišel obtoženec dne 18. junija t. l. k Hribarju povedati, da pride zvečer na hrano in ležati. Hribar je bil s tem zadovoljen ter obtoženca odgovoril, da bo imel večerjo in ležišče pripravljeno. Na obtoženčovo zahtevo, da hoče biti dobro postrežen, mu je Hribar odvrnil, da bo moral jesti to, kar jedo domači, kruha pa bo imel na razpolago, kolikor ga bo mogel snesti. Obtoženčovo zahtevo, da se mu hrana prinese na skedenj, je Hribar kmalu zavrnil, češ da naj pride v hišo k mizi, posebej se mu ne bo streglo. To pa je obtoženca razjezilo, da je odšel, zraven pa grozil, da bo že pomagal. Obtoženec se je potem okrog potepal, spal na prostem, a zjutraj 20. junija je zažgal Hribarjev kozolec, ki je bil poln sene in ječmena. Sreča je bila, da ni bilo preveč vetrovno vreme in da so ljudje požar pravčasno opazili ter preprečili, da se ni razširil na gospodarska poslopja v bližini. Hribar je imel škode za 8500 Din, zavarovan pa je bil le za malečnostno svoto 100 Din.

Obtoženec priznava dejanje v celoti in se zagovarja, da ga je k temu privedla revščina in obup. Trdi namreč, da ga je Hribar vrzel na cesto in da je lačen in brez strehe taval po vasi. Župan pa to opozorjen, da mu tudi ni hotel pomagati. V hipni razbuzenosti in zmedenosti je potem zažgal kozolec. Zagovor pa je izmisljen, le njegova hudobnost ga je privedla do tega usodnega dejanja, kakor so potrdile vse priče. Že enkrat poprej je zažgal neko hišo, a takrat

je bil oproščen. Danes je ravnužno priznal, da je zažgal kozolec zato, da bo preskrbljen. Porotniki so krivdo soglasno potrdili, v sled česar je dobil hudobnež 4 leta težke ječe. Dosedaj je morala skrbeti zanj občina, poslej pa bo skrbela država. (Zagovornik je bil dr. Treo.)

Ljubljana, 19. sept.

Danes sta zopet dva slučaja na vrsti. (Predsednik viš. sod. svetnik dr. Kaiser, votanta sod. svet. Vehovar in okr. sod. Merala, obtožitelj dr. Mastnak. Zagovornik dr. Lulik (pisarna dr. Puca).

Prvi slučaj je:

Roparski napad na Orlah pri Ljubljani.

Obtožen je 23letni delavec Miha Jevšjak iz Orli, župnija Rudnik, raznih tatvin in ropa. Do maja 1925. je bil obtoženec blavec pri tvrdki Medić & Zankl v Ljubljani. Ko je izstopil iz službe, je začel po domači vasi govoriti, da sploh ne bo več delal, temveč bo igral barabo. Svojo obljubo je temeljito izpolnil. V noči 19. maja je vlomil skozi podstrešje v zaklenjen sobo Marije Remc v Bizoviku ter odnesel več kilogramov suhega mesa, klobas, masti, moke, nadalje več zlatnine, srebrnine in skupni vrednosti nad 2000 dinarjev. Šest dni po tej tatvini pa je izvršil predrzen rop pri zaskanskih Vrečar na Orlah. Roparju je bilo znano, da sta Vrečarjeva pridna in varčna gospodarja, ki morata imeti doma večjo svojo denarja: sploh so mu bile razmere v hišo dobro znane. Ponoči se je splazil skozi malo okence v klet, od tam v vežo, iz veže pa v sobo, kjer sta Vrečarjeva že spala. Z vojaškim bajonetom je udaril gospodarja Janeza po glavi, da se je takoj onesvestil, nato pa začel udarjati tudi ženo Ano ter ji prizdal več poškodb. Ker pa je pričela žena kričati, je ropar zbežal. Janez Vrečar je zadobil na glavi težko poškodbo, žena pa več lahkih poškodb, ker je k sreči imela glavo zavito z dvema rutama.

Pri hišni preiskavi so našli na obtoženčevem domu skoraj vse pri Remčevi ukradene predmete, nadalje pa tudi več doz lakov in barv, kar je pokradel svojemu bivšemu gospodarju Medić & Zankl. Končno se je dobila vojaška puška, 3 vojaški bajoneti in več municije.

Obtoženec vsa dejanja v celoti priznava in njima v svoj zagovor ničesar navesti. Zankla edino to, da bi bil Vrečarjeva udarjal z bajonetom, temveč je to storil z dolgim bukovim polenom, ki ga je vzel v Vrečarjevi kuhinji. Trdi, da je oba Vrečarjeva bil po glavi sama za to, ker ga je ježilo, da nista trdo spala, temveč se neprestano obračala v postelji, v sled česar ni mogel izvršiti nameravane tatvine denarja.

V. I. Križanovska:

V kraljestvu nesmrtnih

Roman.

Princ jo je javno oboževal. Ona ga pa ni mogla videti in je to svoje sovraštvo tudi odkrito kazala. Spočetka se je temu smejala in jo je nasilno poljubljala, a ona ga je vsakokrat pahnila od sebe. Potem je postalo njuno razmerje napeto in začeli so se prepri. Govorila sta sicer v nekem neznanim jeziku, toda po glasu sem spoznal, da so bile besede krute in žaljive.

Neko noč je pobegnila iz spalnice in se skrila v mojem stanovanju. Drhtela je kakor da ima vročico. Napol s kretnjami, napol z besedami v svojem čudnem jeziku je nam dopovedovala, da ga ne mara, da jo je groza, če ga le vidi. Čez nekaj dni po tem nočnem dogodku so naju vnovič zbudili in sicer je to pot klical na pomoč sam princ. Vsi smo planili na vrt, odkoder so se razlegali klici.

Povedati vam moram, da je bil na vrtu velik bajer. V ta bajer je skočila uboga bajaderka, ki se je hotela na vsak način iznebiti vsiljivega princa in njegovega nasilnega ljubinkanja.

Princ je menda že sam skakal v vodo, ker je bil ves premočen. Toda ves trud je bil zaman — lepoticke ni mogel najti. Menda ni vedel, kje je skočila v vodo. Zapovedal je prižgati baklje in preiskati ves bajer. Tistemu, ki bi našel utopljenko,

54 je obljubil celo premoženje. Še nikoli nisem videl princa tako besneti. Bil je bled kot zid, teptal je z nogami in strašno preklinjal.

Dolgo smo jo zaman iskali. Niti mreže, niti železni kavlji nam niso pomagali. Slednjič je našel vrtnarjev pomočnik Teofil telo in je potegnil na suho.

Vsi smo mislili, da je uboga bajaderka mrtva. Saj drugače tudi ni moglo biti, ker je bila pod vodo nad eno uro. Njeno lice je potemnelo, roke in noge so otrpnile, lahka obleka se je oprijemala njenega telesa, iz dolgih las je tekla voda.

Kakor nor je planil princ k nji. Roke so se mu tresle, z zobmi je šklopekal. Nikomur ni dovolil do taktniti se utopljenke. Sam jo je odnesel v laboratorij.

— Pravite, da je imel laboratorij? Kakšen — ga je prekinil Supramati, ki se mu je kar vrtelo v glavi od vsega, kar je slišal o svojem predniku.

— Laboratorij alkimika. Ker se je zapiral tam večasih po dva ali tri dni in strogo prepovedal služinčadi motiti ga, smo vsi mislili, da dela tam s hudičevim pomočjo zlato. Vsi smo se bali in izogibali tistega kraja.

In baš v ta laboratorij je odnesel bajaderko ter se zaklenil z njo. Kaj je počel z njo in s kakšnimi čarovinami je obudil mrtvo krasotico, tega ni nihče izvedel. Celó jaz nisem mogel priti tej skrivnosti do dna. Čez tri dni je prišel z bajaderko iz

svojega laboratorija. Bila je sicer živa, toda bleda tako, kakor da ni v njenih žilah nobene kaplje krvi. Njen pogled je zbujal v meni nepopolno grozo.

Čez nekaj dni smo se vrnili sem. Tudi princ je prispel z Indijanko in pravil, da sta se poročila. Ni se mu več upirala. Postala je njegova žena, bila pa je tako otožna in apatična, kakor da je obsojena na smrt. Čez tri mesece je princ odpotoval in odpeljal mlado ženo. Pozneje nisem slišal o nji ničesar in še zdaj ne vem, kaj se je zgodilo z njo.

Domnevam, da je umrla, ker se je princ pozneje še enkrat oženil. Ne spominjam se točno imena bajaderke; vem samo to, da je bilo podobno imenu princeze, ki ste jo omenili kot njegovo vdovo. Če bi jo srečal, bi vam bržkone lahko povedal, dali li je to ona. Morebiti pa še živi, če li je dal iste tekočine, kakor meni. To je mogoče.

Mogoče je tudi, da se je oženil tu, ne da bi ona kaj vedela o tem. Zadnja njegova žena, ki je prestopila prag tega gradu, je zapustila grad šele takrat, ko so jo odnesli v rodbinsko grobnico.

Supramati se je vrnil v svoje sobe globoko zamisljen nad vsem, kar je slišal. Odslovil je Torbasa in odgodil nadaljnji ogled gradu do drugega dne. Hotel je biti sam.

Čim bolj je razmišljal o Narajani, tem zagonetnejši se mu je zdel ta mož. Kako se je mogel vse življenje ukvarjati s tragičnimi ljubavnimi razmerji. Čijh konec je bila vedno smrt nesrečnih žensk.

ki jih je vabil in mamil v svoje naročje iz vseh koncev in krajev sveta? Kako je mogel tako lahko-miselno živeti, ko je vendar poznal tako važne in zanimive skrivnosti?

Zbirka slik, ki jo je našel Supramati v Benetkah, je bila gotovo spomin na te slučajne žene, ki so morale prežgdati v grob.

Kaj je bil vzrok njihove pregodnje smrti? Ali jih ni sežgal mogočini tok življenjske sile tega moža, namesto da jih ščiti pred smrtjo? Je-li mogoče, da v vsem svojem dolgem življenju ni imel otrok, ne zakonitega dediča? Saj je zapustil vse svoje premoženje tujemu človeku.

Ce je rešil z življenjskim eliksirjem slugo, zakaj bi se ne usmislil lastnega otroka?

Vsa ta vprašanja so ostala brez odgovora. V tem trenutku se je Supramati najbolj zanimal za vprašanje, je-li Nara in bajaderka ista oseba. Vse-kakor se prepriča o tem, ko postane Nara njegova žena. Ni mogel verjeti, da ima ta duhovita in razvita ženska z demonskim pogledom kaj skupnega s skromno in izobrazbeno plesalko iz Benaresa. Sicer pa tudi ni izključeno, da se je tako zelo spre-menila.

Bil je v velikih skrbih, kakšno bo njuno intimno življenje. Ali bo Nara sposobna za iskreno in globoko ljubezen, ali se bo zadovoljila z mirnim in pošteim zakonskim življenjem, ki se je zdelo Supramati ideal sreče?

Prosveta

Dr. Fran Derganc:

Samozaščita intelektualnega dela in intelektualnih delavcev

Iz sveta svetovne vojne se pojavljajo znaki, ki kažejo metamorfoze v naši socialni strukturi. Socialni organizem se vedno razvija in se razvija, še vedno se nahaja v položaju diferenciranja in izpopolnjevanja, še vedno nastajajo novi organi, ki prevzemajo specifične funkcije, specifično mesto in specifične odnose k ostalim že ustanovljenim in prilagojenim organom skupne enote. Po svetovni vojni se je začela po vseh kulturnih državah prebujati in diferencirati inteligenca, kritično se zavedajo svoje specifične socialne energije in njene razliknosti od funkcije drugih socialnih organov. Do svetovne vojne se je nahajala inteligenca v nekakem disperznem, kaotičnem stanju, nesamostojno razkropljena in razdeljena med celice ostalih organov, med člane drugih že samostojno organiziranih stanov (razredov).

V razvalinah svetovne konflagracije sta se okoristila samo dva, že pred vojno čvrsto organizirana razreda, razred kapitalistov in razred manualnih delavcev. V vrstah neorganiziranih intelektualnih delavcev inteligenca je zavlada strahotna beda (draginja, stanovanjska kriza, propadanje znanstvenih in kulturnih institucij) in neorganizirani razred intelektualnih delavcev je padel na primitivni nivo elementarne borbe za obstoj, borbe za drobitno vsakdanjega kruha. Ker je borba za vitalni minimum materialnih dobrin absorbirala vse, itak oslabilene sile duha in telesa, je povzročila ta enostranska koncentracija onemoglosti nujno posledico, da je intelektualni delavec, inteligent izgubil misel in občutek za višje idealne, intelektualne, etične in estetične vrednote. Strašno je pogledati v dušo tako propalega inteligenta, ki ni degeneriral zavestno po lastni krivdi.

Brzo se je zavedla inteligenca po vseh državah svojega bednega položaja, a enako brzo spoznala vzroke tega propada ter zavezala pravilno orijentacijo. Nevarno je vsakemu stanu, zaupati v dobi socialnega prevrata in katastrofe svojo usodo dobrohotnosti drugih stanov. Kakor pri brodomu skrbi vsakdo le zase in polkuša rešiti samega sebe. Srečno pride samo tisti, ki je pripravljen in organiziran za vse slučaje. Tako je spoznala tudi inteligenca iz svoje nesreče, da obstoja edini spas v samozavešči in samozaščiti, ki jo daje stanovska, strokovna organizacija. Rešila ideja organizacije in samozaščite je prevzela inteligenco vseh držav, živahno se snujajo povsod lokalne, državne in internacionalne organizacije intelektualnega dela. To splošno organizatorično gibanje pa se nahaja stopvar v fazi pripravljanja in polkušanja. Poleg praktičnega dela se marljivo vrši kritično-teoretična analiza resnice, moči in snovi, moči in oblike, funkcije in organa (formirane in organizirane materije), organa in organizma, polja organizacije in neorganizirane energije, organizma in stroja. Vsi ti pojmi se analizirajo z vseh možnih vidikov: s filozofskega in socialnohistoričnega, psihološkega in biološkega, s tehničnega in ekonomskega. Osobito zanimive perspektive odpirajo historična izsledovanja o podobni organizaciji Pitagorove zadruge in Platonove Akademije.

Danes ne vemo, niti slutiti ne moremo, kaj se izkristalizira iz tega živega kaosa, kakšna bo končna oblika organizirane inteligenca. Tudi mi ne smemo tritati časa s praznim teoretičnim uganjanjem in razgabljanjem, naša neposredna zadača zahteva samo pravilno orijentacijo v tem novem svetovnem gibanju. Na kako stališče naj se postavijo naši intelektualni delavci, naša inteligenca? A tudi tu se moramo omejiti na tisto kategorijo inteligenca, h kateri pripadamo mi sami. Konkretno vprašanje se torej glasi: kako stališče zavzemati naša medicinska inteligenca, naš medicinski intelektualni delavec k ideji organizacije, samozaščite?

Samozaščita sama po sebi zopet v širši okvir splošne zaščite, ki se deli na dva dela: 1. v socialnopolitično zaščito povsem državnega zakonodavstva, 2. v ravnanje že navedeno samozaščito avtonomne organizacije. Za ves nadaljnji razvoj in napredek našega zdravstva je principijalna, odločilna pomena, v kateri del splošne zaščite položimo svoje težišče, ali v socialnopolitično zaščito ali v samozaščito? Predno se odločimo, rešiti nam je še višji problem državnega socializma (centralizma) in individualizma (liberalizma). Ali se naj izpremeni država v eno samo veliko in validno in vsi državljani v invalide, ki prejemanju od države masne rente. Ali pa v zadruge zdravih državljanov, ki svobodno in samostojno delajo za obstojni razvoj svoje eksistence, svoje socialne funkcije pod zaščito državnih zakonov? Ali naj prevzame država vso brigo za razvoj in organizacijo pojedinih socialnih funkcij in stanov, ali pa jo naj prepustimo iniciativi avtonomno organiziranih stanov, tako da bi ostala državi samo briga za nadzorstvo in obrambo zakonov? Obe stališči sta ekstremni in v smeri obeh se vrše pred našimi očmi državni eksperimenti, primerjalno samo državni socializem v Rusiji in državni liberalizem (avtonomni individualizem) v Angliji in Ameriki.

Ni treba dolgovzne filozofske analize, za odločitev zadostja naš common sense, instinkt našega zdravega ljudskega razuma. V sintezi obeh leži naš spas, a težišče sinteze mora počivati v samozaščiti in baš to težišče samozaščite postane glavni, neizkorni motor vsestranskemu napredku intelektualnega dela zdravnikov. Avtonomne

zdravniške organizacije naj neodločno sodelujejo v naši zdravstveni upravi. Tudi država naj deluje incitativno, posebno tam, kjer se še ne udeležuje s socialnim duhom prešinjene, moderno in disciplinirano zasnovane zdravniške organizacije, sicer pa naj deli država povsod incitativno s sodoljubnimi strokovnimi organizacijami. Formulacija našega stališča se torej glasi: samozaščita s pomočjo avtonomnih organizacij ob podpori države.

II. Ko smo se teoretično sporazumeli o skupnem principijalnem stališču, oziroma smo se morali sporazumeti pod silo logičnih in kulturnih argumentov, preostaja samo še praktični sporazum o smotru in sredstvih naše zdravniške organizacije. Smotro vidimo v enotni in supni organizaciji vseh jugoslovenskih zdravnikov, ki morajo tvoriti nerazdvojni, zmagovito falango pod egido in vodstvom Jugoslovenskega lekarskega društva. Zadnji smoter je »Jugoslov. lek. društvo«, ki ima svoja sredstva v lokalni zdravniških organizacijah. Lokalne zdravniške organizacije so celice, ki sestavljajo enotni organ »Jugoslov. lek. društva«. Ako bodi skupni organ močan, vpliven in uspešen, je pred vsem in bistveno potrebno, da so posamezne celice močne in zdrave, da torej pred vsem živahno in disciplinirano delujejo lokalne zdravniške organizacije. Isti princip velja za vse višje organizacije: glavna moč in glavno delo prihaja iz celic, iz podrejenih lokalnih organizacij. Iz ekonomskotehničnih in upravnih ozirov se imajo lokalne organizacije širšega teritorija združiti v »zvezo zdravniških društev«, te posredovale zveze bodo tvorile stoprav neposredne člane »Jugoslov. lek. društva«, čigar sedež se vsaka tri leta avtomatično menja in prehaja v Beograd, Zagreb in Ljubljano. Živo in aktivno zvezo vseh jugoslovenskih zdravniških organizacij pa vzdržuj skupno glasilo, izdavano od »Jugoslov. lek. društva«. Skupno glasilo mora prinašati imenike, poročila o delovanju vseh društev ter vse uradne naredbe in objave, tako da bo vsak jugoslovski zdravnik točno in zanesljivo informiran o zdravstvenih in službenih razmerah v vseh delih države. Zdravniške zbornice ne spadajo v avtonomni krog »Jugoslov. lek. društva«, ker so oficijalne organizacije z drugim smotrom.

S tem pa organizatorična naloga »Jugoslov. lek. društva« se ni izčrpala in dovršena. V doglednem času ima ideja organizacije zrasti in napredovati vzporedno in istočasno v treh smereh: »Jugoslov. lek. društvo« mora pripraviti in osnovati »Zvezo slovenskih zdravniških društev«, stopiti z zdravniškimi društvi drugih držav v »Internacionalno zvezo zdravniških društev« in da se strne okvir enote organizacije vseh intelektualnih delavcev na svetu, iskati stika z organizacijami drugih inteligentnih kategorij doma in na tujem.

Ali ni internacionalna sodelovanja utopija? Ne, kajti nasprotno dokazuje silajno uspehi internacionalni kongres profesorjev, ki je koncem avgusta 1925 zboroval v Beogradu. Ta kongres zasluži naše posebne simpatije, ker je tudi on sprejel v drugi obliki naš princip aktivnega sodelovanja avtonomnih organizacij. V stari stolštni, heteronomni šoli je absolutno gospodaril učitelj, a učenec je samo pasivno in mehanično sprejemal. Moderna »aktivna šola« se snuje na principu aktivne, avtonomne sodelovanja učenca.

S tem splošnim načrtom smo sistematično in zaključno orisali obseg velike organizatorične ideje, ki je razgibala in navdušila intelektualne delavce vseh kulturnih narodov. A ta načrt nam predstavlja samo zunanjo stran, samo lupino ideje, — najvažnejši del, jedro smo si prihranili za nazadnje. Vse zunanje razmere so samo refleksi notranjega jedra, to se pravi narodne duše. Zmota je nasprotna trditve Karla Marxa in njegovega historičnega materializma, da tvorijo zunanje materialne, ekonomske razmere kristalno jedro, ki se reflektira v vseh drugih zunanjih, a tudi notranjih dušnih razmerah. Narodna duša je jedro in vsaka zunanja organizacija koreni v notranji organizaciji, strukturi duše. Pred vsem je torej potrebna notranja in enotna organizacija narodne duše. Človeška duša sestoji po ugotovitvi znanstvene psihologije, iz dveh delov, intelekta in emocije (čustveno stremljenje). V pravilni notranji organizaciji duše se ima absolutno pokoriti iracionalna emocija, torej tudi etika in estetika, intelektu, ki zajema svoje smernice iz doslednega in resničnega svetovnega nazora. A kateri svetovni nazor je pravilen? Ako listamo knjigo historije filozofskih sistemov, stopa pred nas nebroj filozofov in vsak nam ponuja in hvali svoj najnovejši in najpriljubljenejši svetovni nazor. Ontološko se vrste pred nami različni sistemi materializma in idealizma (spiritualizma), oziroma substančnega monizma ali dualizma, spoznavnokratično grmejo okoli nas sistemi dogmatizma, skepticizma in kritičizma, glede spoznavnega izvora in metode sistemi mističizma, racionalizma in empirizma, etično avtonomni in heteronomni, pesimistični in optimistični sistemi z negacijo ali afirmacijo življenja, estetični impresionizem (naturalizem), ekspresionizem (romantika) in klasicizem. Ali je mogoče tu izbrati intelektu zanesljiv kriterij in pravico, ali ga naj prepustimo valovom agnosticizma in skepticizma? Zanesljive osnove nam nudijo samo objektivna, znanstvena dejstva, najdena v sodelovanju, organizovanem znanstvenem delu vseh narodov in časov. V objektivnih znanstvenih dejstvih imamo najvišji pravec resnice, empirične, delne in nepopolne resnice, ki se v sodelovanju delu stoprav razvijajo, raste in napreduje, kakor nam to dokazuje spoznavnokratični noturizem. In tisti svetovni nazor, ki jemlje za izhod in smoter znanstveno resnico, se imenuje verizem. Znanstveni svetovni nazor verizma opredeljuje meto-

dično empirizem, ontološko dualizem, spoznavnokratično noturizem, etično vivizem z afirmacijo življenja in etičnoevgenične kulture, estetično klasicizem.

Ako se nam posreči izvesti enotno notranjo organizacijo lastne in narodne duše v zmislu intelektualnega verizma, torej s stočno nadvlado intelekta nad emocijo, potem vznikne avtomatično tudi zunanja organizacija kakor drevo iz semena in zmagovita ideja organizacije izpolni s harmonično medsebojno prilagoditvijo organov tisti lep san, ki ga že tisočletja sanjajo najboljši duhovni človeštva.

Prvo, kar nas sreča po vrnitvi v konkretno realnost, v problem samozaščite intelektualnega dela in intelektualnih delavcev, je prepričanje, da ravno razviti načrt ni fantastičen, visokoleteč in neizvršljiv, kajti zadostja, da se vsakdo izmed nas v največji strogosti in skromnosti omeji na svojo lastno osebo in na svojo lastno organizacijo, da v duhu verizma organizira svojo individualno dušo in lokalno društvo, kar pa ne zahteva nikakih izrednih naporov in žrtve.

Danes koncert

v salonu restavracije na glavnem kolodvoru. Igra prvotni saloniki orkester železničarske godbe. Začetek ob 8. uri zvečer. — Vstop prost. — Odprto vsak dan do 1. ure ponoči.

— »Prodana nevesta« v nemškem gledališču v Pragi. Opera nemškega gledališča v Pragi ima na svojem letošnjem repertoarju tudi Smetanovo »Prodano nevesto«. Po uspešni vprizoritvi »Poljuba« v nemški operi se pričakuje »Prodana nevesta« z velikim zanimanjem.

— Fedor Šaljapin, najslavnejši sodobni dramatični pevec na svetu, priredi dne 9. oktobra t. l. v Pragi koncert. Šaljapin odpotuje potem v Ameriko, kjer je vezan s kontraktom na daljša tri leta. Šaljapin se ne misli več vrniti v Rusijo.

— Mednarodni kongres za neozgodno medicino in poklicno boleznijo se je vršil v Amsterdamu. Kongresa so se udeležili zdravniki iz vseh civiliziranih držav. Na dnevnom redu se nahajajo vprašanja o posebnega pomena za razvoj socialnega zavarovanja. Pri prvih razpravah je bilo navzočih nad 300 zdravnikov.

— Nova danska univerza. Pred par leti je bila imenovana komisija, ki se je bavila z vprašanjem ustanovitve druge univerze na Danskem. Sedaj je ta komisija predložila vladi svoje izvešje, katero nasvetuje univerzo v Jütlandu. Nekateri člani komisije pa predlagajo druge kraje.

— Fridolin Zolna: Tokraj in onkraj Sotle ter tam preko, domorodne hudomušnice. Zložila knjižnica zv. 56. V Ljubljani 1925. Zložila Zvezna tiskarna in knjigarna, Strani 68. Cena broš. Din 10.—, vez. Din 18.—. V založbi Zvezne tiskarne in knjigarne je v okvirju Splošne knjižnice izšel že tretji zvezek hudomušnega znanega humorista Frana Milčinskega, alias Fridolina Zolna. Kakor kaže naslov, se bavijo hudomuške, ali kakor jih avtor zove: »domorodne hudomušnice« s posebnimi socialnimi, kulturnimi in upravnimi razmerami to- in onkraj Sotle. Posamezne »raritete«, ki jih rodijo deloma premaknjene mentalitete: deloma zverženi in večkrat slabo razumljeni upravni aparati naših uradov in raznih organizacij so s fino ironijo in nedolžno hudomušnostjo predstavljene in parafrazirane. V dobrem delu podajajo te hudomušnice verno zrcalo naših večkrat dokaj smešnih neprilic in nesoglasij. Z neupogljivo in ščegretajočo satiro pripoveduje Fridolin Zolna, kako gleda in vidi komične skoke naših birokratičnih šimelov ali pa biča razvade naše komodne družbe. Vsekakor vzbujajo Fridolinove hudomušnice tudi pri zakrjenem filistru prisrčen smeh, še več pa pri bravcu, ki pri branju mičnih hudomušnih natakne ista očala, skozi katere je gledal v svet avtor, ko je zamislil in pisal svoje vesele črtice. Novoizšli III. zvezek kakor tudi oba ostala že prejšnja zvezka Fridolina Zolna se dobivajo pri založnici Splošne knjižnice, pri Zvezni knjigarni v Ljubljani.

in sevarate!

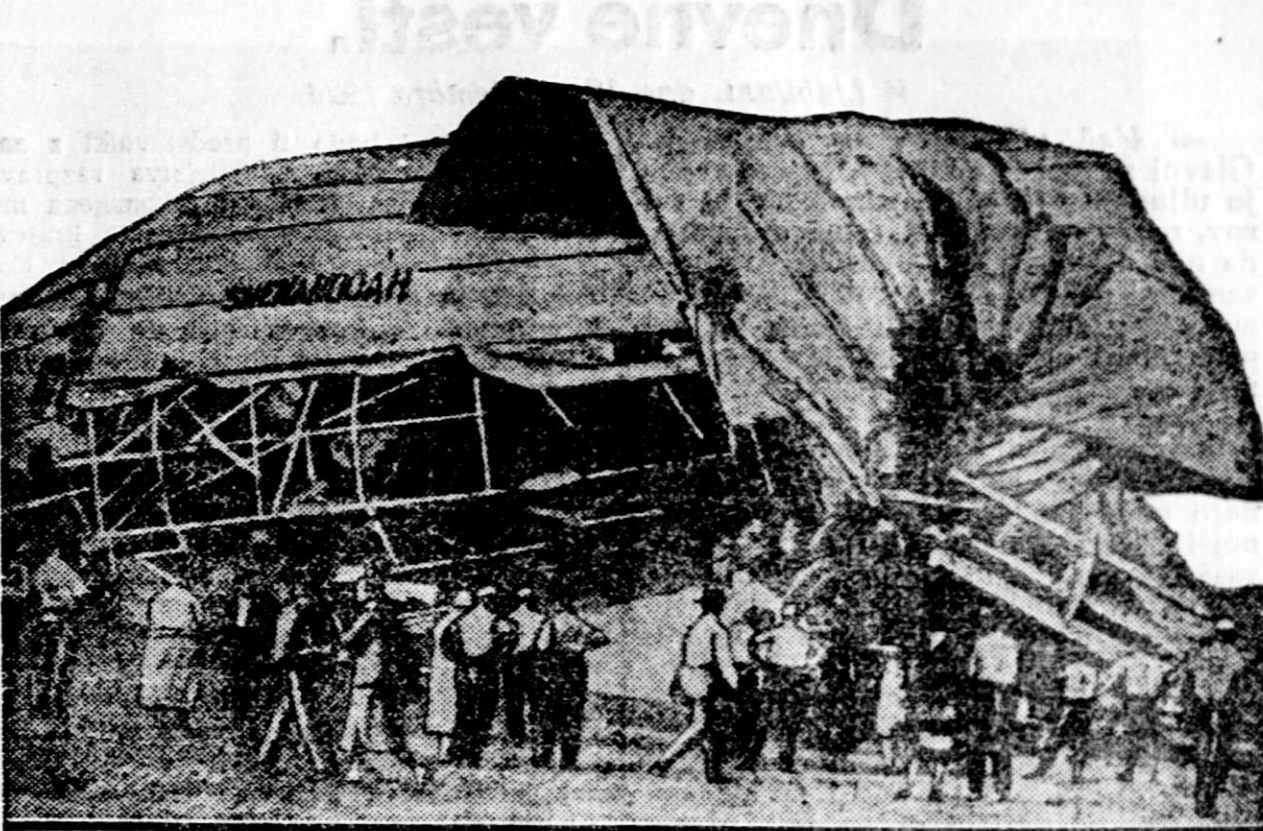
če ne verjamete, da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih. Zato kupite eden par in prepičate se. Dobivajo se v prodajalnah. 88. IV

— »Jugoslovenska Nliva« prinaša v številki z dne 16. septembra tole vsebino: Dr. Viktor Novak: O tisočgodišnjici hrvatskega kraljestva. — Vladimir Nator: Sarkove uspomene. — Dr. Petar Bulat: Značaj etnologije za našo nacionalno kulturo. — Kosta Strajnić: Za umetniško vaspitanje mladine. — Stanko Frank: Kultura prava. Povodom kongresa pravnikov u Beogradu.

— Mollere: Namišljeni bolnik, komedija v treh dejanjih, poslovenil Frid. Juvančič. Splošna knjižnica zvezek 55. V Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna, Strani 80. Cena broš. Din 15.—, vez. Din 23.—. Mollere je bil komediofag in igralce obenem spisal je mnogo komedij, ki jih je sam igral in režiral; a ker je kot igralec in režiser poznal oder in njegovo tehniko, je znal primerno pisati odrske igre. Ni čuda, da so zato njegove komedije tako zaslovice, da jih še danes najrazličnejši odri uprizarjajo z velikim uspehom in jih bodo še uprizarjali. Tudi v Narodnem gledališču v Ljubljani je bilo že uprizorjenih več Mollerevih iger, med temi najbolj znane: Namišljeni bolnik, Skopuh,

POGLED NA RAZBITO AMERIŠKO ZRAČNO LADJO »SHENANDOAH«. To je prvi avtentični posnetek katastrofe.

Smešne preclozje, Zlahtni meščan itd. Naša mladina pa jih čita v izvorniku na srednjih šolah. Pravkar pa je izšla v okvirju »Splošne knjižnice« ena najboljših Mollerevih komedij »Namišljeni bolnik« v dobrem slovenskem prevodu prof. Juvančiča. (Kakor čujemo, namerava založba »Splošne knjižnice« izdati še nadaljno vrsto najboljših Mollerevih komedij). Pravkar izdana komedija »Namišljeni bolnik« je še vedno sveža, prikupna in zabavna igra, ki je ne samo mično čtivo, nego je tudi zelo primerna za uprizorjanje tudi na podeželskih odrih, ker ne zahteva posebne inscenacije in dosega vedno, če le količjak dobro in živahno igrana, velik uspeh in je zelo hvaležna za vse sodelujoče igralce. Knjiga se dobiva pri založnici »Splošne knjižnice«, v Zvezni knjigarni, Ljubljana, Marijin trg 8.

— P. V. B. Petit Guide linguistique et Manuel de conversation français-serbo-croate, Ljubljana 1925. Imprimerie »Učiteljska tiskarna. Str. 42. Iz nedavno objavljene konverzačne knjige slovensko-nemško-francoske je za proforski kongres v Beogradu na pobudo prof. Jeremije Živanovića avtor obelodanil krajši izveček raznih praktičnih pomenkov v francosčini in srbščini (latinski). Uvodoma je na novo napisanih nekaj strani o jeziku, v zaključku pa nekaj podatkov o naši državi, zlasti o Beogradu. Priročna brošurica je močno pripravna za tužca. Tudi kak Slovenec, ki zna francoski, bi si utegnil n. pr. v gostilni nekoliko pomagati z njo. — K.

Sport

K zopetni otvoritvi sportne razstave

Jutri v nedeljo, 20. t. m. se ponovno otvori sportna razstava v paviljonu »K« na velesejmu. Klasično urejena sportna razstava, ki je bila prava atrakcija na velesejmu, je vzbudila med obiskovalci obilo zanimanja ter znatno pripomogla k sportni propagandi. Dasi je prireditelj uspeša v propagandnem oziru, ni tako uspeša v materialnem. To predvsem zato, ker se je marsikdo zbal previsoke vstopnine. Da omogoči obisk vsem slojem, je razstavljeni odbor sklenil, da razstavo ponovno otvori, vstopnino pa zniža na bagatel 3 Din, kar bo zmogel vsakdo. Razstava je sedaj nekoliko preurejena, trdke so izpadle, mesto tega pa so razstavili skavti svoje šatore, krasne slike naših pokrajin, posnetke taborenja itd. Odprta bo razstava vsak dan od 8. zjutraj do 18. zvečer, ob nedeljah pa od 8. do 13. popoldne. Opozorjamo občinstvo, da ne zamudi prilike in si ogleda prvo sportno razstavo, ki nudi pregled gibanja in razvoja vsega slovenskega sporta. K izpopolnitvi razstave so na razpolago knjižice, ki navajajo vse podrobnosti razstave ter nudijo obnem interesanten pogled v razvoj mladega slovenskega sporta. Upamo, da bo občinstvo znalo ceniti trud prirediteljev ter bo razstavo posetilo v kar največjem številu, podpirajoč na ta način plemenita stremjenja in cilje sporta. Mens sana in corpore sano!

Tekme za olimpijski fond

Jutri v nedeljo se odigrajo na igrišču SK Ilirije tekme za olimpijski fond in sicer si stoje nasproti pari Hermes-Ilirija in Primorje-Jadran. Ilirija sicer nastopi s kombiniranim moštvom, ker igra njena prva garnitura v Trstu, vendar bo tudi kombinirano moštvo nudilo Hermesu trd odpor in je računati na zanimiv boj. Druga tekma je med Primorjem in Jadranom. Prognosa o izidu tekme je težka, ker sta oba kluba v zelo dobri formi. Sicer je res, da je Primorje zadnjič v prijateljski tekmi zmagalo nad Jadranom v razmerju 5:1, upoštevati pa je, da je Jadran takrat nastopil s petimi rezervami in mu je še ležala težka tekma proti Iliriji v nogah. Zato bo Jadran skušal rehabilitirati svoj poraz, odnosno doseči zmagovit ali časten rezultat, nasprotno pa bo Primorje skušalo dokazati, da zmaga ni bila samo slučajna in da je moštvo v dobri formi. Obeta se nam torej dober sport in opozarjamo publiko, da tekmi poseti v čim večjem številu. Domača moštva so se zelo izpopolnila ter nudijo prav lepe tekme, efektivne nego marsikatera internacionalna. Danes se vrše tekme med rezervami Primorja in Ilirije, ki sta približno enako močni.

— Gorsko prvenstvo »Jugoslavije«. Kolesarski Podsavez Slovenije priredi v nedeljo dne 20. t. m. dirko za državno go-

sko prvenstvo na progi Vrhnika km 20 do km 26 državne ceste proti Logatcu. Zajeđno se vrši tudi dirka za prvenstvo Slovenije, dalje gorsko prvenstvo ASK Primorje koles, sekcije in prvenstvo kolesarske Ilirije. Dirke se vrše ob vsakem vremenu. Prijavljeni so vsi najboljši dirkači Kolarškega Saveza in vseh klubov Slovenije. Vrhniske sportne dame in gospodje poklonijo zmagovalcu venec in častno darilo. Sportno občinstvo se uljudno vabi k udeležbi; odhod iz Ljubljane z vlakom ob 13.25. Ker se prične tekma ob 15. uri, bo vsak udeleženeec lahko zasledoval potek cele dirke.

— Lahkotletični miting praške Slavije. Danes in jutri 20. septembra se vrši mednarodni miting praške Slavije, na katerem sodelujejo: Wege, ki je pred 14. dnevi tekel 100 m v 10.6 sek., skakač v daljino Hoffman (najboljši skok 714 cm) in Oto za srednje proge (1500 m v 4.08 min), kot zastopniki Nemčije. Na mitingu sodeluje francoski skakač v višino Lewden, ki skače 195 m. Od Jugoslovenov je povabljen Ambrozy za met diska in kroglice.

— Tekme za olimpijski fond. Danes, v soboto, in jutri v nedeljo se odigrajo v Ljubljani tekme za olimpijski fond, katerih likaso se uporabljajo za financiranje našega moštva za bodočo olimpijado. — V to svrhu prireajo vsi podsavezi cele Jugoslavije tekme z domačimi najboljšimi moštvimi ter so iste v finančnem pogledu povsod zelo dobro uspele. Pričakujemo, da Ljubljana ne bo zadnja med njimi, kajti tekme, ki se odigrajo danes in jutri, so res obiskane vredne. Kot prvi par nastopita Ilirija - Hermes. Ta borba bo interesantna, zakaj znano je, da je Hermes eno najboljših borbenih moštev ter je moral naš prvak vedno razviti vse svoje zmoglosti v tekmah proti njemu. Še bolj zanimiva bo tekma ASK Primorje - SK Jadran. Tu nastopita dva rivala, ki sta koristno uporabila dobro počitje za trening. Vse tekme se vršijo na igrišču SK Ilirije. Prva prične ob 14.45, druga pa ob 16.30. Vstopnina sama ena.

— SK Ilirija rez.: HSK Primorje rez. Tekma med obema rezervama se odigra danes o soboto na igrišču SK Ilirije ob 16.30.

Preiskušana zdravila

aspirinove tablete Bayer
največkrat
se mnogokrat ponarečajo. Da se obvaruje pred ponarejenimi izdelki, zahtevajte vedno le originalni zavoj "Bayer" (ploščeni kartoni s 6 ali 20 tab. etami) s modro-belo-rdečo varstveno znamko. Odklanjajte vse druge zavoje.

— Tekma Avstrija — Madžarska se vrši. Kakor znano, je nastal med Avstrijo in Madžarsko sportni konflikt radi Ortha, najboljšega madžarskega igralca, ki je bil pri tekmi Amateurs — M. T. K. od branilca Tandlerja težko poškodovan in najmanj šest mesecev ne bo mogel igrati. Ker so madžarski listi hujskajoče pisali proti Avstriji, je avstrijski nogometni savez sklenil, da v nedeljo ne pošlje svoje reprezentance v Budimpešto, boječ se, da bi Madžari izvajali konsekvence. Zdi se, da se je napetost med obema sportnima savezoma ublažila, zakaj Avstrija igra vseeno v nedeljo v Budimpešti. Postava Avstrije bo sledeča: Aigner, Rainer, Musil, Kurz, Resch, Nitsch, Viertl, Horvath, Haftl, Wieser in Wesely. Madžari postavijo sledeče moštvo: Zaak, Fogl II., Hungler, Besovnik, Buza, Klefer, Leitner, Molnar, Priboz, Holzhauser, Jenny.

— Wac : Donau 5 : 0.

— Hertha : Humanitas 6 : 2.

— Senzacionalen domski rekord na 100 m. V Wiesbadnu v Nemčiji je tekla telovadka Leni Junkers iz Kassela 100 m v rekordnem času 12.2 sek. Oficijelni svetovni rekord je 12.8.

— Lovci pozor! Vse gg. lovce opozarjamo na inserat o zavarovanju lovcev v zadnji in predzadnji številki »Lovca«. Oni gg. lovci, ki se hočejo zavarovati, naj se prijavijo. Zadnji čas do 1. decembra 1925.

*Poročilo na skupščini »Jugoslov. lekarskega društva« v Dubrovniku 9. nov. t. l.

V Ljubljani, dne 19. septembra 1925.

TRIVIAL

— Na sadnem trgu Prejeli smo: Blagovolite priobčiti sledeče pojasnilo k notici »Slovenskega Naroda« št. 209 z dne 16. t. m. pod naslovom »Na sadnem trgu«: Sadije, ki prihaja na tukajšnji trg, po večini ni domače, temveč iz Bosne, Hrvatske in Dalmacije. Da so pri tem ogromni prevozniki stroški, navajamo samo transportne stroške za slive iz Bosne, ki znašajo 2 do 3 Din na kilogram, poleg tega pa segnile vsled dolge vožnje že med vožnjo 10 do 25% blaga. Dosti boljše se ne godi z drugim blagom. Da pa sadije zgine s trga v trenotku, ko tržno nadzorstvo nastavi ceno zanj, tudi ni točno, ker se sadije absolutno ne more niti en dan skrivati radi brez pokvarljivosti. Pripominjamo nadalje, da kmetijski trgovci na Štajerskem zahtevajo za kg sliv 3 do 3.25 Din, kg hrušk 5 do 8 Din, kg jabolk 3 do 6 Din, kg bruskev 6 do 8 Din, če pa se pogleda cene blagu na tukajšnjem trgu, so mestoda še nižje kot pri kmetih na Štajerskem. Krivdo na draglinji ne nosijo niti namenjani tukajšnji branilci in mestno tržno nadzorstvo, temveč je v prvi vrsti slaba s-odna letina doma, v drugi vrsti pa

— Revni dijak je izgubil temnozeleno suknjo od Dunajske ceste na Posavje. Pošten najditelj naj jo vrne na upravo Slovenskega Naroda.

! Najnovejša iznajdba!
Brez kvarjenja blaga **kemično**
snaženje in vsakovrstno **bar-**
vanje oblek 56 L.
ANTON ROG
Ljubljana, Šelenburova ulica 6
I. nadstr. Glince-Vič 46

Darvina 72 ekeleki Tahor !

— Hrvatska ili srpska gramatika s primjerima, pravilima i vježbama za niže razrede srednjih škola od Prof. Milana Ševića, upravo je izašla i može se dobiti za Din 34.— po komadu u nakladnoj knjižari St. Kugli, ili u svakoj drugoj knjižari. Pošto je taj udžbenik vrlo lakho i svatkojho pisan i obrađan po sasvim novim naučnim principima, dobro će poslužiti u onim školama, u kojim je dosada bila u porabi Florschützova gramatika, koja je posve rasprodana. Knjiga je od glavnog Prosvj. Savjeta preporučena i od g. Ministra Prosvjete odobren udžbenik za niže razrede srednjih škola.

! Najnovejša iznajdba
Brez kvarjenja blaga **kemično**
snazenje in vsakovrstno bar
vanje oblek
ANTON ROG 56
Ljubljana, Šelenburgova ulica
1. nadstr. Glince-Vič 4

in modni salon
T. Kunc, Mostni trg.
Pod Tržančo
Blagovi in svila v zalogi.
Najnižje cene! Prvovrstno delo!

Špago, dreto
in vse vrste vvarskih
izdelkov ter v to stroko
spadajoče blago dobite v
skladišču «Konopjuta»
Ljubljana, Gosposvetska
cesta 2. 103/n

Blagajne
«Wertheim» in JEKLE
NE DENARNE OMA
RE za vzidavanje — pri
poroča Ljubljanska ko
mercijalna družba, Ljub
ljana, Bletweisova c. 18.
102/L

Gospodarstvo

Srednjeevropska gospodarska konferenca

Kakor smo že poročali, se je vršila 8. in 9. t. m. na Dunaju srednjeevropska gospodarska konferenca, ki so se je udeležili delegati vseh srednjeevropskih držav. Glavni namen konference je bil opozoriti javnost na idejo mednarodne razdelitve dela in sodelovanja pri obnovitvi gospodarskega življenja. Med evropskimi narodi, zlasti med onimi, ki so bili pred vojno pod Avstro-Ogrsko, prevladuje zdaj naziranje, da se vojna nadaljuje in sicer na gospodarskem polju. Vsaka država skuša svojemu sosedu čim več prodati in čim manj kupiti od njega v strahu, da bi ne imela osedna država od trgovskih stikov preveč koristi. Končno so vsi narodi uvideli, da se mora to naziranje spremeniti.

Najvažnejši problem dunajske konference je bilo »Kreditno vprašanje srednje Evrope«, o katerem je referiral jugoslovanski delegat g. Ljubomir Kosier. V svojem referatu je prišel Kosier do sledečih zaključkov:

Kongres mora posvetiti vso pozornost mednarodnim ukrepom za zboljšanje kreditnih razmer. Ti ukrepi se pa ne smejo omejit samo na trgovske kredite. Mednarodna akcija za zboljšanje sedanjih razmer bo imela uspeh samo tedaj, če dobi Zveza narodov ali nji podrejna ustanova nalogo izdati mednarodno posojilo, ki bi bilo zalaženo z narodnim imetjem vseh narodov brez izjeme. Treba je postaviti devizo: »Producej vseh držav, združite se!« Samo na ta način je mogoče preprečiti propadanje ekonomskih, socialnih in kulturnih poudinov narodov, ki so preveč zaverovani v politične prepreke. Kot drugi odločilni činitelj v kreditnem vprašanju prihaja v poštev valutni problem. Nestabilna valuta zaključuje vsako večjo in dolgotrajno kreditno operacijo, ker ubija varčnost, ki je glavni pogoj za pridobivanje narodnega kapitala. Varčnost je najvažnejši činitelj v ekonomskem, socialnem in kulturnem napredku naroda. Kot faktorje socialnega in gospodarskega pomena je treba favorizirati hranilnice tem bolj, ker je inflacija vsem hranilnicam zelo škodljiva. Radikalna varčnost je treba uvesti v državno upravo in privatno življenje. Idejo varčnosti je treba popularizirati med delavci in kmeti poljedelskih držav. Mnogim srednjeevropskim in balkanskim državam bo treba s posebnimi zakoni pritegniti v hranilnice več vlog. Kreditne potrebe se morajo kriti iz lastnih virov.

Tuj kapital zlasti pri dolgotrajnih investicijah in kreditih, je neobhodno potreben. Srednjeevropske in balkanske države še dolgo ne bodo mogle kriti teh investicij z lastnimi sredstvi. Zato je dolžnost bogatih držav, da jim pomagajo iz te zadrge. Tu je poklicana zlasti Amerika, kjer je sto in stotisoče najboljših delavcev iz srednje Evrope in Balkana. Vsi ti emigranti so dali za ustanovitev velikega ameriškega gospodarskega organizma ne le svoje moči, nego v mnogih slučajih tudi življenje. V smislu varčnosti in znižanja vseh nepotrebnih in neproduktivnih izdatkov je potrebna koncentracija obratnega kapitala in poudinek kreditnih zavodov. Svetovna vojna je zapustila ne le novčano inflacijo, nego tudi inflacijo neproduktivnega dela in splošnih izdatkov pri gospodarskih ustanovah. So mesta, kjer pride na 1000 do 2000 oseb en kreditni zavod. Na dunajski borzi so prodajali pred vojno približno 11 milijonov akcij letno, zdaj je pa naraslo to število na 355 milijonov. To je najlepši primer neproduktivnega dela. To inflacijo je treba čim prej temeljito zaježiti in omejiti. V nasprotnem slučaju o porenitvi kredita ne more biti govora. Potom koncentracije poudinkov bančnih in kreditnih zavodov bi prišla tudi industrija do večjega kapitala, ker bi se upravni stroški znižali, kapaciteta pa zvišala.

Kreditni zavodi srednje Evrope in Balkana morajo stopiti v ozke stike. Treba je ustanoviti poseben evropski ali srednjeevropski zavod, ki bi sledil za gospodarskim razvojem poudinkov držav. Evropska gospo-

darska kriza je povzročila krizo v Ameriki, dasi je tam dve tretjini vsega zlata.

Diskuzija o carini na papir

V četrtek od 9—12½ je bila v generalni direkciji carin konferenca, ki je imela nalog najti temelj za razlikovanje tiskarskega od pisemskega oziroma pisarniškega papirja. Konferenci so prisostvovali poleg generalnega direktorja Schmidta zastopnik ministrstva trgovine in industrije inspektor Lazarevič, direktor najbolje zainteresirane tovarne papirja »Združenih papirnic Vevče, Gorice, Medvode« dr. Bilinski, tajnik centrale industrijskih korporacij dr. Gregorin, zastopnik industrijske in trgovske zbornice v Beogradu, novinarji itd.

Prvi je referiral dr. Bilinski, ki je naglašal, da klasificirajo carinske oblasti ves pisarniški papir kot tiskarski papir po stari carinski tarifi. Govornik pletira za razlikovanje tiskarskega od pisarniškega papirja. Kriterij vidi v trpežnosti papirja oziroma v njegovi sposobnosti, da se črnilo na njem ne razleže. Za določitev carinskih postavk mora biti merodajno: 1. vrednost samega blaga; 2. možnost produkcije in produkcijski stroški; 3. potreba zaščite domače industrije; 4. zaščita splošnih interesov in 5. tolmačenje carinskih tarifov onih držav, s katerimi smo sklenili trgovinske pogodbe. Tiskarski papir se izdeluje iz lesa, torej iz polfabrikatov. Njegova cena je 5.75 Din za kg franko tovarna. Pisarniški papir se izdeluje iz celuloze, torej iz fabrikata, ki se dobiva iz lesa. Tu je treba več kletja in kemikalij, pa tudi delo je bolj komplicirano. Zato zahteva pisarniški papir večjo zaščito carino, ker gre za drugačno blago. Cene avstrijskega tiskarskega papirja se sučejo okrog 4,80 Din, carina znaša 1,32 Din oziroma 30%. Isto razmerje bi moralo vladati tudi pri pisarniškem papirju. Ta večja 10,50 Din, carina po postavki 445 točka 3 znaša 3,30 Din, kar pomeni 33% vrednosti blaga. Zakonodajalec je torej razumel to stvar pravilno.

Edini argument proti našim fabrikantom papirja bi mogel biti ugovor, da se z zvišanjem carine ovira izdajanje knjig in novin in s tem onemogoča kulturni napredek naroda. Toda knjige za širše sloje se tiskajo na tiskarskem papirju in delo na 10 polah boljše papirja, težko 210 gr se pozdraži s tem uvoznim papirjem samo za 33 para.

Za njim je govoril zastopnik beogradske trgovske zbornice Blagoje Antonijević, ki je pobijal v prvi vrsti tehnično naziranje referenta glede na razlikovanje tiskarskega papirja. Papir, pravi Antonijević, je za kulturni napredek. To je isto kot kruh za prehrano telesa. Naša papirna industrija je dovolj zaščiten. Napačna je referentova trditev, da stane pisarniški papir na Dunaju 10,50 Din po današnji pariteti stane 8 Din, zaščiten je pa z nad 40% vrednosti. Toda mi je zaščite ne moremo ponovno zvišati. Če usvojimo stališče naše papirne industrije, in če bo dinar še raste, bo ta industrija zopet zahtevala zvišanje zaščitne carine, ker ne bo mogla kljubovati inozemski konkurenci.

Cian trdke Marčić & Janković dokazuje, da obstoj naših tovarov papirja ni ogrožen niti s sedanjo zaščito. Lanska bilanca vevške tovarne je najboljši dokaz, da je bil položaj te tovarne izborn. Proti favoriziranju naših tovarov papirja na račun novin in knjig je govoril tudi predsednik združenja tiskarnarjev Stefanović in upravnik državne tiskarne Sokić. Dr. Bilinski je v odgovoru priznal, da se izvažajo 30 vagonov rotacijskega papirja v inozemstvo, kapaciteta vevške tovarne znaša leto 400 vagonov, celokupni domači konzum pa 360 vagonov.

Predsednik Schmidt je nato konferenco zaključil in pozval vse zainteresirane, naj vložijo generalni direkciji carin pisemne predloge o svojem stališču. Generalna direkcija bo našla na podlagi teh spomenic srednjo pot za izhod iz tega položaja. Kakor vse kaže, bo prodrlo naziranje, da je treba dovoliti pri uvozu rotacijskega papirja znižane carine.

in globoki vzdih so popolnoma omamili madonno. Mladenč je bil tako za bit, da bi ne opazil kako učinkujejo njegove besede. Zato je kratkometno naskočil trdnjavo in tako se je zgodilo, da sta določila sestanek, na katerem sta mladenič in madonna dosegla svoj cilj. In ker sta bila oba do ušes zatelebana, sta se začela redno sestajati. Nihče ni vedel za te sestanke, nikomur se ni niti sanjalo, kaj počenja mladenič in madonna. Toda nič ni na svetu tako skrito, da bi ne bilo kdaj očito. In tako je našel vitez Lamberto nekoč v sobi svoje soproge zmečkani listek, v katerem je vabil Silvio madonno zopet na sestanek, sanjaril o lepoti in privlačnosti njenega telesa in hrepenel po razkošju njene ljubavi. Lamberto, ki se mu ni niti sanjalo, da ima njegova žena ljubavno razmerje z drugim, je prvi hip kar besnel od jeze. Hotel je že planiti za Silvijo, da ga prebode z mečem. Pa si je pravčasno premislil, češ: »Lamberto, bodi pameten! Če bi še tako imenitno prebodel tega lumpa, ne boš imel od tega nobene koristi. Žene si pa itak ne upaš kaznovati. Nimaš poguma. In če bi ga tudi imel, ne dosežeš svojega cilja.«

Napisal je torej svoji ženi pismo, da mu je vse znano, da ne more več živeti z njo, ker nima toliko moči, da bi ji ta greh odpustil. Šele ko izve, da se je za svoj greh spokorila, se bo mogel vrniti k nji. Potem je odšel na dvor, pustil ženo v svojem gradu ter sklenil odpotovati za nekaj časa v tujino. Kralji je imel vitez Lamberto zelo rad

Sladkorni trg

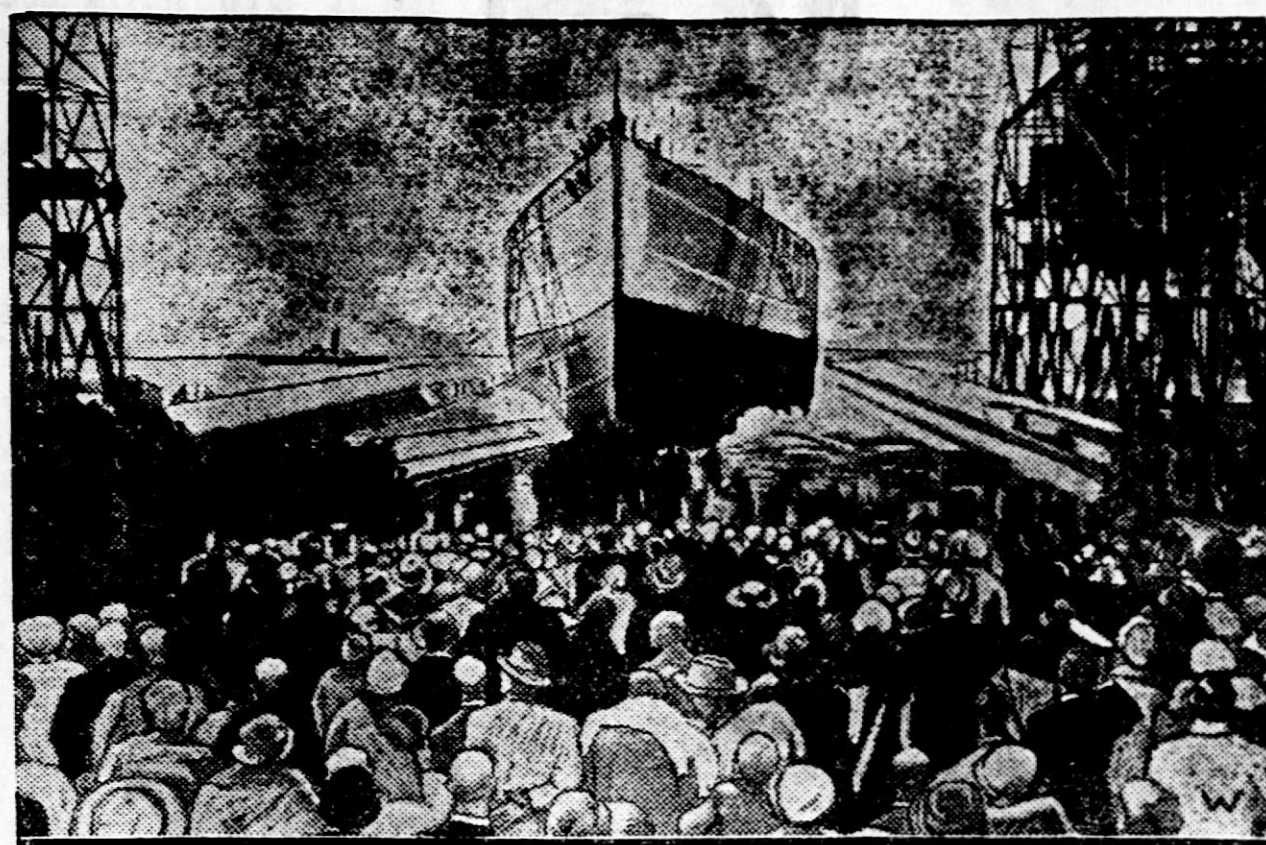
Zanimanje sladkornih tržišč je bilo posvečeno prejšnji teden statistiki. Spekulacija in konzum skusata naprej dobiti točne podatke, da bi se mogla po njih ravnavati. V celoti se potrjujejo vsa poročila o dobri letini, za prihodnje leto pa napovedujejo še večji pridelek sladkorne pese kot letos. Obenem je pa napredoval tudi konzum tako, da je še doslej sporedno s produkcijo. Ni pa sigurno, da-li se zviša sorazmerno s produkcijo tudi prihodnje leto. Konzum se je namreč zvišal letos samo zato, ker so cene sladkorja padle pod produkcijske stroške. Novo znatno znižanje cen je nemogoče in zato bo manjšal porastek konzuma glavni pogoj. Če ne bo kakih posebnih presenečenj, ostane tendenca za sladkor vse leto labilna. Znatnega padca cen ni več pričakovati. Če bodo cene sladkorja še padle, bo to samo krajavnega pomena zakaj izpod produkcijskih stroškov cene ne morejo trajno pasti.

Pred letom dni je notiral kubanski sladkor v New Yorku: za september 4,19, za december 4,03, za januar 3,61, za februar 3,35, za maj 3,42. Sedanje cene (11. septembra) so za september 2,52, za december 2,56, za januar 2,49, za februar 2,54 in za maj 2,62. Konzum sladkorja se je povsod znatno zvišal. Tako n. pr. na Češkoslovaškem za 5%, v Nemčiji za 37% (od 803.000 na 1.274.000 ton), v Franciji od 751.000 na 867.000 ton, v Angliji od 1.424.000 na 1.501.000 ton, v Belgiji od 141.000 na 159.000 ton, na Nizozemskem od 189.000 na 201.000 ton itd. Zaloge sladkorja so v splošnem večje kot lani, vendar pa manjše kot se je prvotno mislilo. V ČSR so znašale v avgustu 76.000 ton (lani 19.000), v Nemčiji v juliju 132.000 (lani 281.000), v Franciji 101.000 (lani 59.000), v Belgiji 65.000 (lani 24.000), na Holandskem 18.000 (14.000), v Angliji 293.000 (lani 248 tisoč ton).

Izgledi za letošnje sladkorno kampanjo so pa čedalje boljši. Z napetostjo pričakuje vsi prvo Lichthov cenitev letošnje letine. Lichth računa še zdaj na podlagi poročil iz poudinkov držav, da bo v Evropi produkcija sladkorja letos za 5 do 10% večja kot lani. Odlično besedo bo imela seveda tudi letos Kuba. Prve vesti o tamkašnji letini, ki se pričinja v decembru, so zelo povoljne. Vreme je bilo za sladkorno peso zelo ugodno, tako da bo pridelek rekorden. Končni rezultat je odvisen od vremena, vendar pa že zdaj splošno sodijo, da bo dala letošnja sladkorna kampanja na Kubi 5 do 6 milijonov ton. Poljedelski urad v Washingtonu cenj kubanske letošnje na 5.300.000 ton, dočim je znašala lanska rekordna 5.100.000 ton. Celokupna zaloga sladkorja je znašala na Kubi sredi avgusta 1.820.000 ton. Od tega ostane za izvoz v Zedinjene države okrog 1.520.000 ton. Če bi ostal konzum v Ameriki neupremljen, bi znašal uvoz sladkorja v Kube 910.000 ton tako, da bi stopila Kuba v novo sladkorno kampanjo z zalogo 610.000 ton.

Temeljni tendenca v New Yorku je vedno labilna. Likvidacija septemberskih terminov le zadnje čase nekoliko zvišuje, vendar pa to ne bo dolgo trajalo. Prvo blago so kupci radi pobrali, pozneje pa ne več. Zato so cene padle v septembru od 2,56 (1. septembra) na 2,49 (3. septembra), potem so prehodno poskočile na 2,53 (10. septembra), končno pa zopet padle na 2,52 (11. septembra). Tudi poznejši termini so varirali, ker je posegla vmes evropska spekulacija. Najbolj je bil prizadet januarski termin, ki je padel začetkom meseca od 2,60 na 2,49, februarški od 2,63 na 2,54 majski pa od 2,70 na 2,62. Na londonskem trgu je položaj še labilnejši. Cene za september so padle od 15¼ na 15/3, za december od 15/8¼ na 15/4¼, za februar od 15/10¼ na 15/7¼, za maj pa od 16¼ na 15/9. Povpraševanja po novem sladkorju v Londonu sploh ni.

—g Spremembe v zavarovanju izvozne valute za polovico septembra. V cenovniku, po katerem se zavarujejo izvozne valute od 15.—30. septembra so znižane nekatere postavke in sicer: Cena pšenice s postaj izven Srbije in Bosne je določena na 260 Din (razlika —10), rži na 190 —10, ječmena 180 (—10), ovsa 170 (—10), s 30 odst. defektom koruze 120 (—20), bele moke 420 (—30), »0« 400 (—10), št. »2« 390 (—10), krušne moke »4« in »5« 340 (—10), črne št. »6« 270 (—10), št. »7« 210 (—10),

ANGLESKA RAZOROŽITEV V PRAKSI. Nedavno so spustili v Newcastlu v morje novo bojno ladjo »Nelson«, ki je dolga 702 čevljev. Stroški za to ladjo znašajo okrog 8.000.000 angleških funtov.

krme 160 (—10), otrobov 140 (—10) in koruze 180 (—20).

—g Novi menični blanketi. Finančno ministrstvo je odredilo, da se v bodoče izdajajo tudi za svote nad 500.000 Din menični blanketi in sicer: za svote nad 50.000 Din menični blanketi in sicer: za svote nad 500.000—750.000 Din blanketi po 1010 Din, za svote nad 750.000—1.000.000 Din blanketi po 1260 Din.

—g Revizija vagonov za izvoz. Zaradi številnih pritožb od strani poudinkov trgovcev, da dobivajo vagona za izvoz v slabem stanju, je prometno ministrstvo odredilo pregled vseh vagonov. Pri pregledu morajo

biti navzoči poleg žel, osoblja tudi trgovci, ki v zapisniku potrdijo, da so z vagoni zadovoljni.

—g Vagoni iz inozemstva. Za zboljšanje prometa v izvozni sezoni je bilo na konferenci železnih ravateljev sklenjeno najeti od avstrijskih železnice toliko tovornih voz, kolikor jih bo primanjkovalo.

—g Hmelj. XXXVIII. poročilo. Nürnberg, 19. septembra. Dovož 150 — prva čvrstejša — srednji nespremenjen — nekoliko boljše — cene do 560 M. — Zatec, CSR, 16. septembra. Čvrsto — cene od 4100 do 4450 Kč za 50 kg.

Juljska krajina

—j Glasilo goriških novinarjev. V Gorici prične izhajati mesečnik, v katerem bodo novinarji pisali o politiki, gospodarstvu in kulturi. List se bo imenoval »Soški zvoki«.

—j Nov pokrit trg se zgradi v Gorici. Goriški občinski zastop se že dolgo časa poteguje za nov pokrit trg, ker dosedanje ne ustreza v vsem potrebam. Te dni je prišlo iz Rima dovoljenje za zgradbo novega pokritega trga.

—j »Žitna bitka«. Sedanja vlada želi doseči racionalnejše in uspešnejše kmetovanje po posameznih provincah. Zato se vrše tudi po Goriškem predavanja o vprašanju, kako naj se pomnoži žitna žetev? Predavanja so lahko dobra, ali za pomožitev žitne žetve treba nabrže še kaj drugega!

—j V Opattiji je imelo Zensko združenje dne 8. t. m. svojo tradicionalno krstno slavo. Vsa prireditelja dopolne in zvečer je potekla v najlepšem redu in polni harmoniji med številnimi prisotnimi.

—j O rabli slovenske v Gorici je pisal Porcia Jeronim leta 1567. v svojem popisu furlanske domovine, da prebiva v goriškem mestu mnogo plemenitšev, da je prebivalstvo splošno precej premožno, da je šega v oblačilu, v jedi in pičji nemška, da govore navadno tri jezike, nemški, slovenski in italijanski. To treba razumeti tako, da so plemenitši govorili nemško, prebivalstvo pa je govorilo slovensko in italijansko, predvsem slovensko, ker je bil takrat italijanski živeli v mestu še precej neznan. V prejšnjih stoletjih se je brez dvoma na goriških mestnih tleh govorilo še več slovensko. To je umevno, saj so dali tudi Slovenci mestu ime. Tudi v Furlaniji je bilo pred letom 1420, ko je padla v roke beneške republike, glede rabe slovenskega jezika enako kakor v Gorici. Trdi se, da so v furlanskem parlamentu govorili tudi slovensko, kar je povsem razumljivo glede na številnost in veljavnost Slovencev v oni dobi na furlanski in goriški zemlji.

—j Renegat. V Lovranu je umrla g. A. Rijašič, hčerka Andrica. Krsto mlade po-

kolnice so ovili s cvetjem, polno vencov je bilo položeno na njo in na teh vencih so bili hrvaški napisi, ki so zbudili oko strupene renegata Pegana. Zagrezen fašist je ta Pegan, zato pa je stopil k sprevidu in zahteval, da se oni napisi takoj odstranijo. Končno je dopustil — kako oblast imajo fašisti v Italiji! — da so spravili krsto do vrat pokopališča, tam pa so morali bele trakove s hrvaškimi napisi odstraniti. Deklice so trakove pobrale in jih položile v grob na krsto svoje nepozabne družice. Navzoč je bil pri grdem fašistovskem činu neki Italijan iz Bologne. Vprašal je, kdo je oni gospod, ki se izgublja v takem početju, in do bil je odgovor, da je bil temu Peganu oče Slovenec, mati pa domača Hrvatica, on pa je zagrezen Italijan. Bolognec se je trpko nasmešnil in rekel: Sedaj razumem!

—j Medved na lovski razstavi v Gorici. V veliki predstvi v prvem nadstropju v lovski razstavi v Gorici je razstavljen grozen medved, ki ga je v trnovskem gozdu vstrelil orožniški stražmošter Podmenik. To je zadnji medved iz bližnje goriške okolice, ohranjen in izborno nagačen. Zadnji lov na medvede se je vršil spomladi 1895. Izsledilo so bili staro medvedko s dvema mladičema. Okoli 140 lovcev je šlo na lov. Živali so bile obstrleljene in so čez čas poginile v gozdu.

—j Pozornost domačinov vzbujata na lovski razstavi v Gorici zbirki gospodov Bilančija iz Ajdovšine in nadučitelja Čheja iz Lokavce. Posebno prva zbirka obsega vse, kar živi in se seli ob Vipavi, po ajdovskem polju, na Šturski gori in po trnovskem gozdu. Poleg latinskih so navedeni tudi izvirno slovenski zootehnični izrazi.

—j O trgatvi na Krasi poročajo, da se utesne prireditelj predzgod slobodnostanovitnega vremena in mraza. Treba predvarnosti in previdnosti! Cene terana so dosegle svoj višek. Prodajal se je celo po 420 do 440 kr za hektoliter.

—j Vpisovanje v urško šolo in vrtec v Trstu se vrši od 21. do 24. t. m.

A. W.:

Pravljica o ženi v skrinji

So čitatelji in čitateljice, ki čitajo pravljice za zabavo, so pa tudi taki, ki vidijo v pravljici italijanski oreh, ki ga je treba samo streti, pa dobimo sladko jedro. Ti čitatelji hočejo najti v pravljici nauk. Da ustrežemo obojim, smo izbrali iz starih kronik naslednjo storijo. V nji je skrito moralno jedro, ki naj je poiščejo čitatelji sami. Kaj si bodo mislile čitateljice, je težko povedati. Začnimo torej.

V starodavnih časih, ko je vladal v deželi Teate še kralj Alfonso, je živel tam v srečnem zakoncu vitez Lamberto. Njegova žena, madonna Tansilla, je bila pohlevna gospa krasne postave in obraza in tako prijazna v občejanju, da je že na prvi pogled vsakogar očarala. Ljubila je svojega moža, ki ji je nudil v izobilju vse, kar si more želeči žena od moža. To njuno prijetno in srečno zakonsko življenje je trajalo več let, dokler se ni nekega lepega dne pri petilo, da se je na neki vrtni veselici madonna Tansilla seznanila z nekim mladeničem, ki ni bil niti najmanj duhovit ali lep, pač pa dobro raščen in zelo zgovoren. Ime mu je bilo Silvio. In Tansilla se je strastno zaljubila v mladeniča. Po svojem značaju in blagorodnosti se Silvio niti oddale ni mogel primerjati s soprogom madonne Tansille, toda — kakor je na svetu že navada — strastni pogledi, sladke besede

in je takoj opazil, da ga nekaj teži. Takoj ga je vprašal, zakaj je tako potrt, toda vitez mu ni hotel povedati po pravici. Izgovarjal se je na vse načine, samo o ženi in nezvestobi je previdno molčal. Svoje potovanje v tujino je na kraljevo prošnjo odlašal in tako je minil teden za tednom.

Tako je stal vitez Lamberto nekoč pri oknu v svoji sobi, od koder se je videlo obširno dvorišče kraljevega gradu in težke misli so mu rojile po glavi. Ni se mogel iznebiti misli o svoji ženi, ki jo je imel nekoč tako rad, in o tistem falotu, ki ga je pripravil ob vso srečo. In ko sta mu bolest in obup tako razjedala srce, je naenkrat zagledal na dvorišču razcapanega berača brez nog, ki se je premikal na nizkem vozičku in si pomagal z berglami naprej. In glej! Ta capin je usmeril svoj voziček proti vratom stranskega hodnika, ki je vodil k sobam kraljeve priljeznice madonne Modeste. Na ta vrata je capin potkal in čakal. Kmalu je vnovič potkal, potem še enkrat in naenkrat so se vrata na stežaj odprla. Na pragu je stala kraljica. In ta nesramni capin je zakričal na kraljico, kje je tako dolgo tičala, nato je zamahnil celo z berglo nad njo. Kraljica se je izgovarjala, potegnila je za seboj na hodnik, ne da bi sapila vrata in vitez Lamberto je videl skoki okno, kako je tisti hip capin nadomestoval kralja. Kmalu je kraljica posadila sumljivega moža na voziček, dala mu je jesti in prinesla čašo vina: in ko se je pokveka nasedla in napila, je zopet izginila. Vse to je opazoval vitez

Lamberto kakor v sanjah. Potem se je pa domislil, da bi kazalo presoditi to reč tako-le:

— Ni čuda, da je dala moja žena prednost pred menoj mladeniču, s katerim se po krepki postavi in zdravem telesu ne morem kosati. Saj je dala celo kraljico prednost temu capinu brez nog pred kraljem.

In tako se je vitez Lamberto potolažil. Ni se več izogibal dvorne družbe, zabaval se je, plesal in veselo prepeval, tako da je zbudil kraljevo pozornost. Kralj ga je vprašal, zakaj se je njegova ožostnost tako hitro spremenila v veselje. Vitez Lamberto se je izgovarjal in zvijal, kakor je pač mogel, da bi mu ne bilo treba z resnico na dan, toda kralj je končno izjavil, da se lahko vitez Lamberto obriše z njegovo naklonjenostjo pod nosom, če mu takoj ne pove čiste resnice. In Lamberto je tehtal sam pri sebi:

— Če ne povem, kar vem, izgubim naklonjenost dobrega kralja, če pa povem, bo moj.

Končno je Lambert sklenil povedati resnico in je dejal kralju, da mu lahko pove to samo med štirimi očmi. In ko je kralj odšel s njim v drugo sobo, kjer sta bila sama, mu je začel Lamberto pripovedovati svojo storijo. Kako je ugotovil, da ga žena vara z drugim, kako je bilo iz najdenega pisma vse to jasno razvidno in kako ga je ta reč potrla, da je zapustil ženo, da se pa tudi na dvoru ni mogel potolažiti. Kako je stal nekega dne pri oknu svoje sobe

in neopaženo videl, kaj je imela kraljica s tistim capinom brez nog.

— In tako — je zaključil vitez svojo obširno povest — sem sodil po vedenju tega falota, da greh on dan ni bil prvi. Vidim tudi, da je ravnila kraljica neprimerno slabše kot moja žena, ker vara vas, ki ste stokrat boljši od mene, s tem podlim človekom, dočim me je moja žena varala samo s mladeničem. Srce me boli, da sem moral zadeti najbolj občutljivo struno vaše duše, toda vi ste hoteli vedeti resnico in kočno je tudi boljše tako, ker bi vas sicer še nadalje podlo varali.

Kralju se je stemnilo pred očmi, malo je manjkalo, da se ni onesvestil, vendar se je pa premagal in dejal vitez Lamberto:

— Hvala ti, dragi Lambert, za tvojo zvestobo in odkritosrčnost. Bodi prepričan, da te imam še rajši kot doslej. Verjamem vse, kar si mi povedal o kraljici, vendar pa hočem na oči videti svojo sramoto.

Vitez Lamberto je odgovoril na to kralju:

— Kralj, če želite videti, kako podlo vas kraljica vara, ujamem pravi trenutek in vas pokličem.

Ko je vitez Lambert kralju še pri segel, da o tem nikomur ne pove, sta se ločila. In vitez je strogo pazil, kdaj zaloti kraljico. In res je čez nekaj dni vnovič zagledal na dvorišču capina, ki jo je mahal v svojem vozičku proti vratom. Lambert je hitel na vso moč h kralju in ga prosil, naj gre z njim v njegovo sobo. Odšla sta tja ter stopila

Moda

Novosti jesenske mode

Jesenska sezona kaže prehod k širokim oblekam in bolj kompliciranim krojem. Vsa štrina (ampleur) se je preselila od spredaj nazaj tako, da ostane sprednji del obleke povsem raven in gladek, zadaj pa od pasu navzdol razne gube in okraske, ki jih lahko označimo kratko kot mahedra. Pas se je pomaknil nazaj na svoje prvotno mesto, kamor spada že po naravi. Lani so ga nosile dame tik nad koleno, kar je vendarle malo pretrirano. Zelo karakteristični sta dve potezi jesenskih oblek. Če je krilo zadaj daljše kot spredaj, so tudi gube daljše. Če je pa obleka s tuniko, je spredaj »fourreau« krajiš, tunika spredaj ravna, zadaj pa nagubana. Če so pa gube spredaj daljše in segajo zadaj samo do pasu, je tudi tunika spredaj daljša, zadaj pa krajša o fourreau. Letos je zopet moderna črna barva. Zelo moderen je žamet, zlasti rdečkaste in zelenkaste barve. Pojavile so se tudi vlečke, toda ne v obliki podaljšanega krila. Moda je začela propagirati tudi kožuho. Med kožuho je najmodernejša rjava mačka z inkrustacijami iz črnega mačjega kožuha. Mnoge pariške dame nosijo tudi temnorjavo lisico ali okrašeno gazo. S to kožuho je pogosto obrobljena tudi obleka.

Kontrast med temnim in svetlim je v modi sploh zelo priljubljen in naše slike kažejo, da napravijo ti kontrasti zelo prijeten vtis. Na sliki št. 1 vidimo črno svilen obleko na beli podlogi. Na drugi sliki vidimo, kako se je pomaknil pas navzgor. Lahna, črna svilena obleka ima že obliko zvonca. V pasu je močno nabrana. Zelo originalno je garnirana ta obleka z belim žametom in roza svilo, ki se vleče počez in od zgoraj navzdol ter krasno ovratnik in manšete. Zelo priprost je tretji vzorec iz

črnega krepdešina. Pas je markiran z belo krepdešino progo. Enako je okrašen tudi ovratnik in manšete. Vse te obleke so seveda lahko tudi iz volnenega blaga, ne da bi eleganca posebno trpela.

Kakšni bodo letos plesi

Plesni repertoar bližajoče se sezone se v bistvu ne bo spremenil od lanskoletnega, pač pa vsebuje stare ples v novi obliki. One step, boston, valse boston, tango, fokstrot, blues in passo double. Noviteta je »Florida«, imponujoč ples v šest osminkem taktu, za katerega je zložil ritmično godbo Stephane Mougin. Florida je kreacija pariškega koreografa Norvill. Temeljni korak tega plesa, takozvani ruelonga korak je popolnoma priprost in se ga lahko priučijo, istotako so lahke ostale figure in ne utrudljive. Glavne figure Floride sestojijo iz la marche, en chainement, pas de florida, pas de la pampa, pas berité in le pas šelin. Dasi Florida precej sliči tangu in jaži, bo verjetno oživljala plesne večere bližajoče se sezone. V splošnem pa bosta prevladovala tango in boston. Figuriranje tanga je istotako zavzelo drugo obliko, tako originalna kombinacija lanskoletnih krizne figure in argentinske promenade. Istotako stavlja passe double nove zahteve na plesalce. Fokstrot, čigar silaj je že nekoliko zatemeljen, bo prenovljen. Osmiljen in pozabljen ostane shini, v kolikor se njegove vrednosti ne uporabijo za druge plesne. Blues v novi obliki se zdi preveč ekstrinzen in zato ne bo našel velike prijateljstva. Je izrodek iz kaprica mode, zdel se pa je v stari obliki bolj distingviran. Vsega upoštevanja vredno pravilo vseh plesov pa se bo tudi letos glasilo: malo figur, ali lepe in pri tem obvladovanje prehodov ter spajajočih korakov.

ki je nesel na hrbtu veliko skrinjo. Stopal je s svojim bremenom korajžno, dasi je bil na videz že prileten. Vendar se je pa oziral okrog, kje bi si odpočil in tu sta se kralj in vitez skril, tako da bi ju popotnik ne videl, sama pa da bi ga lahko opazovala. In mož je postavil zaboj v senco ter si obrisal potno čelo. Potem je potegnil iz žepa ključ, odprl skrinjo in glej — iz nje je stopila mlada, komaj dvajsetletna ženska, lepa kakor angel. Vzela je iz skrinje kruh, meso in vino, nato sta sedla z možem skupaj na travnik ter se z veliko slastjo lotila jedi in pijače. Po jedi je položil utrujeni mož svojo glavo na njena prsa in je takoj trdno zaspal.

Kralj in vitez, ki sta ta prizor opazovala, sta si mislila, da bi bila družba s tako žensko zelo prijetna. Saj pa tudi ves čas svojega potovanja nista imela opravka z nobeno žensko. Kdo bi jima torej zameril skromine? Zato sta stopila iz gošče, da bi ju ženska opazila in ji pomigala, naj se jima približa. Ženska je videla, da fanta nista napačna in zato je položila spečemu možu pod glavo kamen, sama pa je vstala ter se oprezno približala gošči. Tu sta jo kralj in vitez prav prijazno sprejela in ženska se ni mogla pritoževati. Potem jo je kralj vprašal, kdo in odkod je, kdo

je oni možki in zakaj se pusti nositi v skrinji. Ženska je odgovorila: — Sem iz mesta Barbana, ime mi je Sueva, in oni, ki tam smrčijo, je moj mož Agabito. Ker je pa strašno ljubosumen in ne pusti, da bi imela z drugim možkim kaj opraviti, me nosi s seboj v tej skrinji, če mora kam odpotovati po opravkih. Tako je ljubosumen, da me tuje moško oko ne sme videti. Pa tudi doma v Barbano niso razmere nič boljše. Tam me zapira v pritlično sobico, ki nima niti oken, niti vrat, samo par luknjic ima, pa še te so zamrežene. Vhod v to sobo je samo skozi rov iz zgornje sobe, kjer moj mož neprestano čepi in dela. Ta vhod vedno zaklepa in samo ponoči zleze doli, da spi pri meni. Pa sem prišla tudi tej zvezi do živga. Pod svojo posteljo sem napravila luknjo, ki vodi iz hiše na prosto, tako da lahko hodijo znanci k meni, pa tudi sama zletim včasih iz svoje gajbe. Če se hoče moj drski Agabito ukvarjati z ljubosumnostjo, je to njegova stvar. Ko je kralj slišal, da tudi taka previdnost nič ne pomaga, se je obrnil k vitezcu Lambertu, rekoč:

— Čuj, dragi moj Lamberto, zdi se mi, da se lahko vrneva z božjo pomočjo domov. A žena, ki bi se bila morala že davno vrniti k možu, je vprašala prijazno

To in ono

Strašen izum

V Ameriki so izumili »serum resnice«. Tako nam poročajo ameriški listi. Kdor hoče verjeti, je dobro, kdor ne, pa tudi. Nihče ga ne sili. Toda na svetu je zdaj vse mogoče, zlasti pa pri Amerikancih, ki imajo polne žepke zlate in dolarjev. Če vbrizgamo človeku par kapljic tega seruma, začne govoriti čisto resnico. Pa ne da bi kdo mislil, da ima ameriški izum kaj skupnega z našim vinom, v katerem so videli že stari Rimljani resnico. Novi izum je nedvomno zelo koristen. Tako n. pr. za policijo ali sodno oblast, ki imajo opraviti z zločinci. Toda rodbinske, družabne, državne in mednarodne življenju preti ta izum s strašnimi posledicami. Francozi so se že ustrašili. Kaj bo, če si začne vbrizgavati ta serum ljubosumni zakonci? Pozno v noč se vrača žena domov. Živahna, vesela in razposajena — mož pa sedi in dela.

— Kje si bila tako dolgo, Ančka? — V kinu s prijateljico Nežko. Ah, kako zanimiv film so nam pokazali! — Takoji se prepričamo. — Mož ji vbrizga nekaj kapljic novega seruma, rekoč: Zdaj pa le na dan z besedo! — Ne, ne moreš si misliti, tepec, kako je lep, ljubezni, naderjen in duhovit. In kako strastno me je poljubljal. Kar zadušim me je hotel s svojo ljubeznostjo. Kolika blaženost, ah, kolika blaženost! Niti primerjati se ne da s teboj, ti škrbasta Jera!

Je-li mogoče nadaljevati srečno zakonsko življenje po takih komplimentih? Naravna posledica je razporeka. Francozi se boje, da povzroči ameriški izum na francoskih tleh tako krizo zakonskega življenja, da ostane Francija brez Francozov. Rodbina propade. Z njo propade družba in država. A kaj se bo zgodilo šele v mednarodnem življenju? Mislite si, da je kak hudo-mušnež vbrizgnil kapljico tega seruma predsedniku nemškega parlamenta, ko je potoval na mirovni kongres v Pariz. Kaj vse bi zbleknil mož v Parizu, si lahko mislimo. Tudi diplomacije bo konec. Antante pojdejo k vragu. A Zveza narodov? Njo čaka nova, težka naloga. Ko bo srečno rešeno vprašanje o svobodni trgovini z opijem, se loti regulacije trgovine s serumom resnice. V Zenevi bodo določili, komu se sme ta serum prodajati in vbrizgavati.

Stedite za dneve

od 2./10. — 10./10.

D. S. L.

Zločin sina ameriškega milijonarja

Ni se še poleg val razburjenja nad strahotnim zločinom dveh sinov ameriških milijonarjev, Loeba in Leopolda, ki sta umorila 10letnega Roberta Franka, že poročajo iz Amerike o novem strahotnem umoru iz naslade. Gre zopet za sina milijonarja, 10letnega Harrisona Noela, ki je izvršil grozno dejanje. Žrtve njegovega sadišnega uživanja sta postala šestletna deklica in neki črnc, smrtno pa je bila poškodovana še tretja oseba. O zločinu je »Slov. Narod« že poročal, danes pa hočemo navesti še nekatere podrobnosti.

Rop deklice v Montclairu

Preteklo soboto opoldne so prinesli nehyorški listi in ilustracije poročila o zagonečnem odvajanju šestletne Mary Daly, hčerke znanega finančnika v New Yorku. Deklico je baje odpeljal neki črnc. Broadcasting Company je vesi o dogodku potom radia nazaj širila dalje, obenem obnavljajoč, da obljublja oče deklice 10.000 dolarjev nagrade onemu, ki mu pripelje ljubljeno hčerko nazaj. Mala Mary je bila točno opisana. V splošnem se je smatralo, da gre za običajen izsiljevalni poskus.

Služaj se je odpravil v Montclair, idiličnem kraju v bližini New Yorka, kjer je ob enem letna rezidenca newyorških bogatašev, ki imajo tu svoje prekrasne vile. Mala Mary se je s svojo guvernanto okoli 11. dopoldne v avtomobilu pripeljala v Edgemont park. Tu se je izšla s svojo punčko ter dražila malega psička. Guvernanta se je nahajala v bližini otroka, sofer z avtom

načdoma je planil izza nekega grmičevja v parku velik črnc, bliskoma pograbil malo Mary ter v velikanskih skokih odhitel z okromom do zeleno pobarvanega avtomobila, stoječega v bližini. Avto je v divjem tempu zdrčal po cesti v smeri proti Bloomfield kanalu. Prestrašena guvernanta, ki je opazila ves dogodek, je pričela kričati na pomoč, naker je njen sofer takoj skočil v svoj avto ter pričel begunce zasledovati. Komaj pa se je približal bežečemu avtomobilu, so počili trije zaporedni strel in sofer se je težko ranjen naslonil nazaj, imel je še toliko moči, da je avto zavrl, kasneje so ga prepeljali v bolnico, kjer se bori s smrtjo.

Ameriška policija na poslu

Jedva je minulo četrti ur, že je bila alarmirana vsa policija v Newyorku. Oče deklice je bil o ropu otroka obveščen neposredno po dejanju samem. Bil je kakor tudi policija mnenja, da gre za navadno izsiljevanje ter je trdno upal, da bo dobil hčerko zdravo nazaj. Potom radia so bile medtem tekom naslednjih 8 ur obveščene o ropu vse kriminalne in radio postaje med Alasko in južnimi državami. Zvečer so v vseh Broadway kinematografih reproducirali sliko male Mary ter njeno sliko radio-brzojavnim putem razposlali vsem večjim listom v Uniji. Tekom dneva je policija sicer sprejela razna poročila, bila pa so sama sumničena brez prave podlage.

Čim se je zaznalo, da je deklico odvedel črnc, je zopet vzplamtelo prirojen sovraštvo Američanov do črnc. V Newyorku in drugih krajih je prišlo do izredov napram črncem in ni mnogo manjkalo, da ni razburjeno prebivalstvo več črncv linčalo.

V nedeljo zvečer je policija prejela vest, da so našli črnca, ki je odvedel deklico, ustreljenega na samotni poti, komaj en kilometer oddaljene od Montclaira. V splošnem je prevladovalo mnenje, da je bil ustreljen od tovariša, ki si je hotel sam prilastiti izsiljeno vsoto. Sodna obdukcija trupla je dokazala, da je bil črnc ustreljen iz istega samokresa, kakor sofer in da je truplo ležalo na usodnem mestu že najmanj 24 ur.

Morilec prijet

V črncu so spoznali bivšega soferja mladega Harrisona Noela. Ta je bil od policije takoj zasiljan, izjavil pa je, da se je kritični čas nahajal v Newyorku in da mu zadeva ni znana. Posrečilo se mu je tudi deloma dokazati svoj alibi. Policija ga je sprva odpustila, kasneje pa je bil zopet aretiran. Po daljšem, večurnem zaslišanju je mlad Noel priznal, da je on ukazal črncu, da odvede deklico, zatirja mu, da gre samo za šalo. Črnc, ki so ga znanci slikali za dobrega človeka, je ukazano mu dejanje res izvršil, trdno prepričan, da gre za povsem nedolžno stvar. Kasneje, ko je Harrison streljal na soferja, je črnc uvidel vso resnost položaja ter je temu očital njegovo postopanje. Harrison ga je ustrelil ter kratkoma vrgel iz voza.

Obtoženec je nato zatiral, da deklici ni storil ničesar žalega. Rekel je, da je malo Mary skril v neko kotlino, kjer da jo bodo našli popolnoma nepoškodovano. Komisija se je nato odpeljala v »Forest Mountains«, kjer je bila baje skrita deklica. Harrison je avto vodil po gozdu semtertja, kasneje pa ga je ustavil na neki trati, kjer so našli malo Mary mrtvo, prestreljeno od petih strel. Truplo je radi velike vročine že deloma razpadlo. Pri pogledu na nesrečnega otroka se je oče onesvestil.

Morilec je nato priznal, da je črnc kakor tudi otroka ustrelil ter da je tudi sam streljal na soferja. Kot motiv dejanja je med drugim izjavil, da se mu je zdelo življenje navzlic mladosti tako pusto in ničevno. Bogastvo očeta mu je izpolnilo vsako željo in voljo. V njem je že pred tedni vzplamtela želja, da napravi dejanje, ki bo dalo njegovemu življenju impulza. Ni pa imel namena otroka umoriti, temveč ga je odnesel zgolj iz veselja do senzacije. Dogodki pa so ga prehiteli in tako je postal morilec.

Kakor javljajo iz New Yorka, bo mladega morilca zagovarjal lastni oče, ki je odvetnik. Oče zatirja, da sin ni duševno normalen.

Proti odedelelosti

VILFANOV ČAJ daje s kolosalnim uspehom samo kar priznava vsi strokovnjaki — Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. Proizvajal: Kem. pharm. laboratorij **M. D. VILFAN**, ZAGREB, ILICA 204.

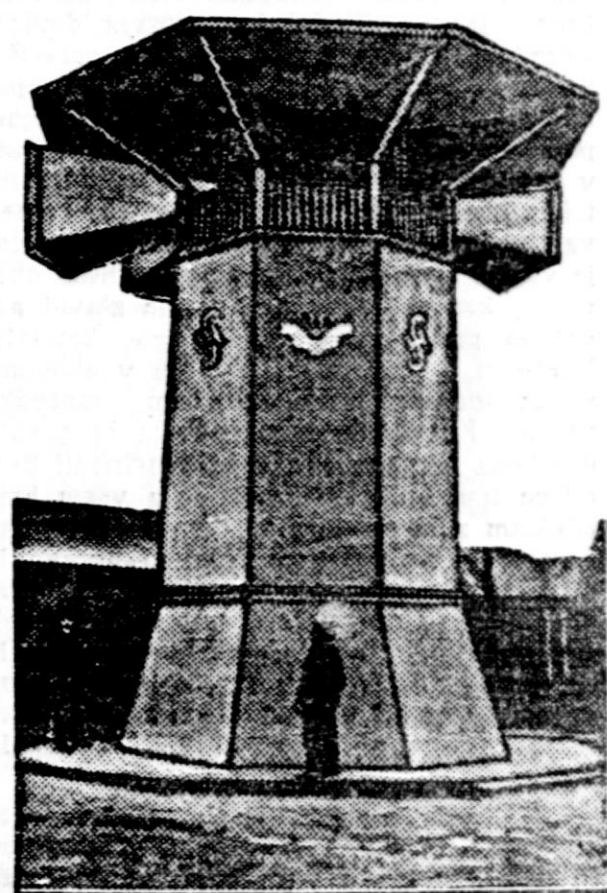

Za vse neobhodno potreben!

Največja električna lokomotiva na svetu

Na znani poizkusni progi delniške družbe Westinghouse blizu Pittsburgha v Ameriki so preizkušali nedavno največjo električno lokomotivo na svetu. Ta kolos je dolg 45,6 metra, tehta 574.200 kg in ima motorje s 7125 HP. Preizkušnja ogromne lokomotive se je prav dobro obnesla. Ker je prevelika, da bi jo prepeljali na enem vagonu, so morali vzeti tri vagone. Ta lokomotiva je prva iz serije 36 lokomotiv istega tipa. Vse so določene za proge Virginije, kjer se je začela elektrifikacija proge Mullens - Roanoke. Lokomotive so konstruirane za napetost 11.000 ali 22.000 voltov.

Menjenj načrt elektrifikacije zahtev 15 milijonov dolarjev. Proga, ki bo elektrificirana, znaša 133,6 angleških milj (214,96 kilometrov) in potrebuje 342.717 km tračnic. Električna centrala za tok je malone že dograjena. Tudi električna napeljava je večinoma že instalirana. Iz tvornice Westinghouse pride zdaj mesečno ena ali dve takli lokomotivi, tako da bo konec leta promet na elektrificirani progi odprt.

NEMSKA RADIO-RAZSTAVA. V Berlinu so priredili 2. radio-razstavo. — Slika kaže ogromni radij aparat, ki je delo konstruktorja Siemens.

O. S. Marden.

Ako se spremeni mišljenje, se spremeni tudi človek

Prevedel dr. F. S.

Mati vzbuja v otroku one idealne lastnosti, ki jih v njem vidi. Premnoge matere pa greše v tem, da vidijo na svojih otrocih le slabe lastnosti, ki jih skušajo zatirati neposredno namesto s primernim nasprotnim. Toda to je ravno tako brezumno in brezuspešno, kakor če bi hoteli iz kakega prostora temo neposredno izločiti, mesto da bi dprli okna in pustili notri svetlobo.

Sedaj vendar že začnemo doumevati, da izvajamo iz otrok, dijakov in golencev baš one lastnosti, ki jih v njih vidimo; zakaj misli, ki učinkujejo na nje na tak način, zaplodijo v njih sorodne lastnosti. Golence naravnost občuti misli vzgojitelja. Ako so idealnega značaja, se jim prilagodi, ako se pa pečajo preveč neposredno z njegovimi hibami, čeprav samo zato da bi ga od njih osvobodilo, mu jih le tem silneje zaglabljuje v njegovo duševnost.

Ravno isto velja tudi o našem lastnem razvoju. Ako le preveč mislimo na svoje nezadostne lastnosti, se njihova slika vedno bolj zaglablja v našo zavest; one pa učinkujejo potem tem silneje na nas. Ako si pa nasprotno postavimo pred oči ideal boljšega človeka, kakoršni bi radi postali odpiramo na ta način na steež vrata možnosti, ki se skrivajo v našem razvoju.

Mnogo duhovnikov je imelo zato tako dober in boljšejoč vpliv na propale ljudi, ker so videli v njih vedno še one dobre, ki jim jih je Bog podelil, in ker nikoli niso obupali, da morejo postati enkrat še pošteni ljudje. Brez te žive vere ne more nihče drug drugemu pomoči.

Svet je ogromno napredoval v obvladovanju naravnih sil in v iznajdbah delovnih oblik, s katerimi se da mnogo prilagoditi na čas in denarju. Toda v umetnosti dvigniti ljudi s pomočjo vzgoje, ki se vodi po znanstvenih načelih, tako da bi se spremenil človeški duh, še nismo prišli preveč daleč.

Zdravniki bodočnosti bodo razpolagali s temeljitimi psihološkimi znanjem in bodo vplivali na ljudi s tem, da jim bodo učili, kako naj dajejo mislim pravilno smer, dobro vedo, da pravilno mišljenje ustvarja tudi pravilno življenje in da so torej v stanju spremeniti življenje ljudi, ako spremene najprej njihovo mišljenje. To ima za telesno zdravje dalekosežno vpljavo. Vsi poskušajo na tem polju se bodo neobhodno oprali na spremembo duševnega razpoloženja. Čim bolj se izbrže iz duševnosti slika boleznin in čim bolj živo stopi na njeno mesto predstava božanstvenega vzora v dovršeni svoji popolnosti, tim večji je uspeh, zakaj s duhom se spremeni tudi ves človek.

UNDERWOOD pri **LUD. BARAGA**, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/1. Telefon št. 980 **UNDERWOOD**

Vrnivša se iz Pariza objavljam, da je
modni atelije **M. Šarc** zopet odprt
LJUBLJANA, Kongresni trg 4-1

Interesenti za rjavo in belo
kotenino

se opozarjajo, da dobe isto najboljšo kakovost iz znanih konkurenčnih tovarn vsako množico pri trdki
FRANC GROBATH d. z o. z. Kranj
MANUFAKTURA NA DEBELO IN DROBNO.

Edino najboljši šivalni stroji
so le
Josip Petelinca
znamke **GRITZNER, ADLER, PHÖNIX** za rodbino, obrt in industrijo. — Posamezni deli za stroje in kolesa, Lamerz igle
LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika

Zahvala.
Z vse blagodejno sočutje, ki ga je toliko dobrih ljudi izkazalo naši ljubi sestri
FRANJ
v njeni težki bolezni, nam pa ob smrti in na zadnji poti blage rainice, se najtopleje zahvaljujemo.
Iskrena zahvala posbe gospoj dr. Lamutovi, ki se je v ganljivi pesniški spomenici poslovala od svoje prijateljice, in trdki Fel. U. banc, ki je v pomenljivi posmrtnici svoji zvesti sotrudnici izkazala zaslužen priznanje in zadnjo čast.
Inspektor **Jos. Wester** in sestre.

Prinajboljše kakor znano v največji modni množici
izbirati in izbrati za
novosti mode in nu-
dimo ori izbranim
okusu izključno
kvalitetno robo v po-
sročenih izdelkih
po zmernih cenah.
Naše skladišče ob-
sega neomejeno
izbiro po soliznih
ceni:

kostumi, obleke, plašči, kompleti, bluže, žnortne in usnjene obleke, dežniki, Damsko perilo in moderne pletenine.
Naročila po meri
se izvršujejo v lastnih delavnicah brezhibno po original-
nih modelih ali tudi po zadnjih tu- in inozemskih jour-
nalih. Velika zaloga sukna in vseh potrebščin. Prvovrstni
fabrikat.
Modna hiša Schwarz, Graz,
Herrengasse 3.
Ilustrirano modno poročilo pošljemo na zahtevo proti
vnoslanim K 10.000 (1 šiling).

J. Stjepušin
Sisak
preporuča
najbolje tambure, žice
partiture, škole
ostale potreb-
štine za sva
glazbela Odli-
koven na pa-
ristskoj izlozbi. — Cjenici franko
3157
Kdor bi rad na morje,
se mu najtopleje priporoča
Pension-hotel Rohan
Selce kod Crikvenice
Izvršna kuhinja. — Lepi nasadi.
Pension s stanovanjem za 10 dni
Din 650. — Priporoča se lastnik
Alola Beranek

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 3.
krovec, stavbni, galanterijski in okrasni
klesar instalacije vedovodov.
Naprava streljstev. Kopališke in klesane naprave
Izdelovanje nosod iz pločevine za
firnež, barvo, lak in med vsake
velikosti kakor tudi posod (škafle)
105 L. za konserve.
Izdelovanje
kranjskih klobas
iz samega prašičevega mesa
à Din 5.— komad, 8 komad-
ov tehta 1 kg.
Razpošilja v vsaki množini
Franz Fister,
LJUBLJANA, Zaloška cesta 10

Zdravnica
dr. Eleonora Jen'v-Grojer
ne ordinira
do
25. oktobra 1925.

Vezilja za
tamburiranje,
traži se za odmah. Ponu-
sa s edozbama imaju se slati na
oglasni zavod Schmolk, Novisad.
Fotoski put 2. 3497

1000 Din
nagrade
onemu, kdor vrne zlati
obesek (medaljon), izgub-
ljen v Ljubljani ali v Ma-
riboru oziroma med vožnjo.
Naditelj naj odda v upravi
Slov. Naroda. 3508

Vedno zadnje
— novosti —
damskih klobukov
priporoča modistka
Ida Škof-Wanek naslednici **Ljubljana**
Pod Trančo 2
Žalni klobuki vedno v zalogi. — Preslikovanje
in popravila se točno in ceno izvršujejo.

MALI OGLASI
Zensitve, doplačanje
ter oglašitve strogo trgo-
vskega značaja, vsaka
beseda Din 1.—
Najmanjši znesek Din 10

Službe
Mlad kuhar
45 let star, išče službo v večjem ho-
telu v mestu. — Dopisi pod
»Kuhar/3472« na upravo
»Slov. Naroda«.

Abolventinja
trg. tečaja, zmožna stro-
je in slovenske, sr-
bohrvaščine in nemščine
v govorni pisavi — i-
zčetno slu. — Dopisi
pod »Pridna/2429« na upravo
»Slov. Naroda«.

Trgovski potnik
dobro vpeljan v Sloveniji
išče službo v manufaktu-
re stroje. — Ponudbe pod
»Slovenija/3437« na upra-
vo »Slov. Naroda«.

Stenotristinja
perfektna, sposobna za
slovenski in nemški jezik
išče službo pri večjem
podjetju. — Dopisi pod
»Izveščana/3417« na upr.
»Slov. Naroda«.

Plačilni natak
išče službo v kavarni ali
v večjem hotelu. — Po-
nudbe pod »Natak/3405«
na upravo »Slov. Naroda«.

Kontoristinja
z večletno prakso, zmož-
na slovenskega, srbohr-
vaščine in nemškega
jezika, večja stroje-
pisja — išče stalno služ-
bo. — Ponudbe na upra-
vo »Slov. Naroda« pod
»7možna/3407«.

Gosvodična,
večja slov. in nemškega
jezika — se išče k otro-
kom. — Ponudbe pod
»I. ljubitelja otrok/3452«
na upravo »Slov. Naroda«.

Čevljarški
omočnik
dobro izurjen — išče
službo za takoj. — Po-
nudbe pod »Čevljarstvo/
3453« na upravo »Sloven-
skega Naroda«.

Trgovski
omočnik
27 let star, išče službo v
manufakturi ali špec-
ijalni trgovini; gre tudi
za skladiščnika. Nastopi
lahko takoj. — Ponudbe
pod »Zanesljiv« na po-
družnico »Slov. Naroda«
Celje. 3430

Prodajalka
izurjena v mešani stroki
išče službo na deželi,
kjer bi imela stanovanje
in hrano v hiši. — Do-
pisi pod »Prodajalka/3469«
na upravo »Slov. Naroda«.

Prodajalka
manufakturne stroje, pr-
vorstna moč, z večletno
prakso — išče službo pri
večji trdki. — Ponudbe
pod »Manufaktura/3455«
na upravo »Slov. Naroda«.

Vpokojenec
45 let star, išče službo
godnega čuvaja pri več-
jem posvetu. — Dopisi
pod »Vpokojenec/3456«
na upravo »Slov. Naroda«.

Knjižovodilnj
starejša moč lesne stro-
ke in godnega ču-
va — se sprejme. — Po-
nudbe z navedbo za-
htev je nasloviti pod
»Veleposredstvo/3504« na
upravo »Slov. Naroda«.

Brivski pomočnik
starejša moč — se takoj
sprejme. — Ponudbe s
prepiši spričeval poslati
pod »Brivski pomočnik/
3490« na upravo »Slov.
Naroda«.

Iščem službo
potnika
skladiščnika ali kaj sli-
čnega. Več sem sloven-
skega in italijanskega je-
zika v govorni in pisavi;
deloma tudi nemščine. —
Ponudbe pod »Primorac/
3493« na upravo »Sloven-
skega Naroda«.

Ključavničarski
pomočnik
(mlajša moč) izurjen in
zanesljiv, zaposlen v več-
ji tovarni — išče službo.
Nastopi lahko takoj. —
Dopisi pod »Dobra moč/
3470« na upravo »Slov.
Naroda«.

Ku'm
Kupi se pianino
(klavir) v dobrem stanju.
— Dopisi pod »Avstrija/
3475« na upravo »Slov.
Naroda«.

rodam
Pisalni stroj
Remington, dobro ohran-
jen — se takoj proda
— Dopisi pod »Stroj/3489«
na upravo »Slov. Naroda«.

Spalnica
iz trdega lesa in kuhinjs-
ka oprava — vse v do-
brem stanju — se radi
selitve takoj proda. —
Ponudbe pod »Spalnica/
3457« na upravo »Sloven-
skega Naroda«.

Posojila
Posojila
20 do 25.000 Din išče tr-
govci v svrhu nakupa
blaga. Obresti plača po
dogovoru. — Dopisi pod
»Trgovina z mešanim
blagom/3468« na upravo
»Slov. Naroda«.

Posojila
20 do 30.000 Din išče tr-
govci v svrhu nakupa
blaga. Obresti plača po
dogovoru. — Dopisi pod
»Trgovina z mešanim
blagom/3468« na upravo
»Slov. Naroda«.

Denar naložen
najbolje, ako pristopite
kot družabnik k brez-
konkurenčnemu podjetju.
Ponudbe pod »100.000
Special/3503« na upravo
»Slov. Naroda«.

Lokali
Pekarna
na zelo prometnem kraju
v Mariboru se odda v na-
jem. — Naslov pove upra-
va »Slov. Naroda«. 3481

Iščem lokal
za trgovino s stanova-
njem v mestu ali na de-
želi. — Ponudbe na upra-
vo »Slov. Naroda« pod
»Trgovina/3439«.

Pekarija
se išče v najem ali se ku-
pi v mestu ali v večjem
industrijskem kraju. —
Ponudbe pod »Pekarija/
3491« na upravo »Sloven-
skega Naroda«.

Trgovski lokal
se išče; event. se prevz-
me cela trgovina. — Po-
možnosti za aven gostilna
v mestu ali na deželi v
večjem industrijskem
kraju. Pismene ponudbe
pod »Trgovina/3454« na
upravo »Slov. Naroda«.

Ne-remičnine
Posedstvo
obstoječe iz gostilne, 2
oralov zemlje, 1 orala
gozda, hiše s 5 sobami,
3 kleti, gospodarskega
poslopja, hleva, skednja,
svinjakov, senčnega vr-
ta za gostilno in velikega
vrta za vrtnarjo, pol ure
od Maribora ob glavni
cesti, se ugodno proda.
Informacije daje: Velt,
Maribor, Podbrežka ces-
ta 43. 3480

Večje število
v sredini mesta Ljublja-
ne ležečih poslovnih pro-
storov, primernih za pi-
sarno, prodajalno, skladi-
šča — se odda gd 15. de-
cembra t. l. naprej. —
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda«. 3460

Hiša
z lepim vrtom in lokalom
— pripravnim za vsako
obr. na Gorenjskem —
se ceno proda. — Po-
nudbe pod »Hiša/3431«
na upravo »Slov. Naroda«.

Posedstvo
obstoječe iz novo zidane
hiše, lepega vrta, njive,
travnikov in gozda blizu
hrvaške meje — se radi
selitve ugodno proda. —
Ponudbe pod »Posedstvo/
3435« na upravo »Sloven-
skega Naroda«.

Stanovanja
Na stanovanje
in hrano se sprejmejo
trije gospodje. — Dopisi
pod »750/3471« na upra-
vo »Slov. Naroda«.

Opremljeno sobo
s posebnim vzhodom in
električno razsvetljavo v
središču mesta išče glav-
ni urednik **Rasto Pustol-
stevšek**. — Ponudbe na
upravo »Slov. Naroda«. 3492

Na stanovanje
in hrano se sprejme gos-
pod. — Dopisi pod »Po-
seben vhod/3488« na upr.
»Slov. Naroda«.

Orožnik
išče stanovanje ene sobe
s kuhinjo in pritlikla-
mi. — Dopisi pod »Ok-
tober/3486« na upravo
»Slov. Naroda«.

Stanovanje
3-4 sob s pritliklami v
novi hiši v mestu ali na
periferiji mesta — išče
miren zakonski par. Pla-
čam dobro, event. dam-
posojilo. — Ponudbe na
upravo »Slov. Naroda«
pod »Prosto stanovanje/
3487«.

Pouk
Klavir
se temeljito poučuje na-
tančno po uspešni meto-
di. — Naslov pove upra-
va »Slov. Naroda«. 3501

Pouk jezikov
francoščine, angleščine,
italijansčine, nemščine,
srbohrvaščine v tečajih
in privatnih urah po Bor-
litzovi metodi. — Vpis-
vanje: Beethovnova uli-
ca 7, pritličje, od 16. do
17. — Jeras. 3474

Dame in gospode
privatno poučuje flavto
dama ali izven doma,
posamežno ali v skupi-
nah po preizkušeni naj-
boljši metodi proti nizki
ukovini. Pridlasi dnev-
no med 3. in 4. uro po-
poldne. — Rajko Stojec,
Ljubljana, Breg 2/II. 3499

Razno
Steklenice
prazne od »Juhana« vseh
velikosti — kupuje —
»Juhana«, Ljubljana, Gra-
dišče št. 13. 3444

Suhe gobe
M. GERSAK, Ljubljana
Kongresni trg 10. 129/h

Blagajne
»Wertheim« in jeklene
denarne omare za vzda-
nje — priporoča Ljublan-
ska komercialna družba
Ljubljana, Bleiweisova 18
102/E

Poslovni prostori
se začasno nahajajo v
Wolfovi ulici 1, II. nad-
stropje. — Se priporo-
čam — P. Capuder, kro-
jaštvo in trgovce telo-
vadnih potrebščin. 3502

Največja zaloga

in najcenejša dvokolesa,
motorji, otroški vozički,
šivalni stroji, pnevmati-
ka. Ceniki franko. Pro-
daja na obroke »Tribu-
na« F. B. L. tovarna
dvokoles in otroških vo-
zičkov, Ljubljana, Kar-
lovska cesta 4. 160-L

Ako se hočeš
hitro in bogato
poročiti,
ne pozabi inserirati v
»Slov. Narodu«!

Dežni plašč 44 L
angliške gumirane tkanine Din 270.—, posebno
»bra kakovost Din 360.—, specialiteta Covercoat
»850.—, dežne pelerine iz nepremotljivega lodna
»380.—, za dežko Din 150.—, razpošilja vele-
govina R. STERNICKI, Celje št. 21. Hurostovni cenik
čez 1000 slikami se pošlje vsemu zastop. vzorci
od sukna, kamgama in razne manufakturne robe pa
samo 8 dni na ogled. Kdor pride z vlakom osebno
kupovat, dobi na kupu primerno povrnitev vožnje.
Kar ne ugaša in ni odraženo, se zamenja ali vrne
denar. Naročila čez Din 500.— poštnine proti.
Trgovci enkrat rane

Naznanilo preselitve.
Uljudno naznanjam, da sem svojo v Zg. Šiški se nahajajočo
Ščetarsko obrt
preselil v Ljubljano,
Kongresni trg 8 (hiša Kirbisch, poleg Kino Matice)
Trgovina s ščetarskimi izdelki na Tržaški cesti štev. 5
ostane še nadalje.
Naročila se sprejemajo na obeh mestih.
Zahvaljujem se na doseganju zaupanja ter se priporo-
čam tudi v bodoče.
Z odličnim spoštovanjem
Hinko Šimenc.

Dobri samostojni krojači
za damsko konfekcijo se iščejo za stalno delo.
Zglašiti se je v trgovini »ELITE«, Prešernova
ulica 7. 3488

Mlajša poročena dama
z otrokom išče za takoj sobo z vso prehrano in
postrežbo za dobo 3 mesecev pri boljši družini, s katero
bi tudi lahko družabno občevala. Cenj. ponudbe pod:
»SNAGA IN INTELIGENCA-3477« na upr. Slov. Naroda.

Kamnoseška industrija
Alojzij Vodnik
Ljubljana, Kolodvorska ul. 28-34.
Stalna zaloga nad 300 modernih spomenkov.
Izdelava rodbinskih grobnic, Maozolejev,
altarjev in vseh cerkvenih ter stavbnih
del. Marmorne plošče v vseh barvah
za pohištvo, trgovine, mešnice. —
Slikalne plošče za elektriko, obloga
sten i. t. d. po zmerni ceni.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA
Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi)
KAPITAL in REZERVA Din 19.000.000.—
Izvršuje vse banke posle najtočje in naj hitreje
Brzjavlj. Trgovska
Telefoni: 139, 146, 458
PODRUZNICE:
Maribor, Kamnik,
Slovenske Konjice,
Novo mesto,
Ptuj, Rakek,
Slovenjgradec.
EKSPOZITURI:
Logatec,
Prevalje.

Mehanično umetno vezenje

perila, zastorov, monogramov, oblik, bluz itd. v ploščatem in verižnem vodu, madeira, richelle z belim in različnejšim materialom. — Entljanje, predtiskanje.

MATEK & MIKEŠ, Ljubljana, 18-L
poleg hotela „Strukelj“.

Samostojnega in pri raznih stiskalnicah (Excenterpressen)

izkušenega delovodjo išče tovarna „TITAN“, d.d. v Kamniku

za izdelavo ključavničarskih izdelkov. Samo prvovrstni delovodje z večletno prakso naj pošljejo ponudbe na gornji naslov. 3468

15 letno Jamstvo

najpopolnejši **STOEWER** šivalni stroji s pogreznim transportirjem (grabelje); z enostavnim premikom je pripravljen za šivanje, vezenje ali šivanje

LUD. BARAGA LJUBLJANA

Selenburgova ul. 6, I. 116 T
Telefon št. 980.

Objava.

Uprava Državnih Monopola raspisuje ovim ofertalno licitacijo

za isporuko jednog transformatora od 70 KLV i celokupnog materijala

potrebnog za izvođenje električne instalacije u fabrici duhana u Mostaru.

Licitacija će se održati u **ponedeljek, 19. oktobra 1925** godine u 11 časova pre podne u kancelariji Upravnika Državnih Monopola.

Uslovi se mogu dobiti a predračun i planovi videti u kancelariji Industrijskog Odeljenja Uprave svakog dana od 10—12 časova.

Iz kancelarije Industrijskog Odeljenja Uprave Državnih Monopola uz L. M. Gr. 13.520 od 8. septembra 1925 godine u Beogradu. 3206

Najstarija slovenska

glešarska in ličarska delavnica

Ivan Bricej, Domanjška c. 19, se priporoča. Izvrtitev točna, cene zmerna. 1792

Najcenejše kupite samo pri
Josip Petelincu

Volno, trikotaje, rokavice, nogavice, nahrbtniki za šolarje in turiste, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje NA VELIKO IN MALO

Ljubljana 138-L

(blizu Prešernovega spomenika ob vodi)

Najnovejši opohalni izum, petrolejska plinska svetiljka **„AIDA“** z Aurova žarnico

200-500 sveč moči. Krasna bela luč. Neznatna poraba petroleja. Sveč kakor elektrika! **„AIDA“**

se rabi za razsvetljavo prodajalnic, uradov, gostilnic, šol, cerkev, dvorišč, vrtov itd. **„AIDA“** je prikladna za najmanjše in največje prostore. — Zahtevajte prospekte! Glavno skladišče za SHS ima elektrotehnična firma

ŠVARC i drug ZAGREB, Preradovičeva ulica 1 — Iščemo zaupne zastopnike. — Zahtevajte takoj prospekte! —

Žagovodja

na večjo električno žago, zmožen vseh popravil polnojarmenika z večletno prakso se sprejme. —

Ponudbe na: 3427

Franco Dolenc, lesna industrija, Skofja Loka.

Zdravniško priporočeno!

GLEICHEN

Konstantinov in

pri obolenostih

Johannisbrunnen

zdiava, osvežujoča namizna pijača

BERŠKI

Emin vrelec

sopil

Vreleška sol

najboljše, najučinkovitejše inhalacijsko sredstvo

Dobiva se povsod!

Sanatorij dr. R. Szegő

Abbazia — (OPATIJA)

Zdravljenje z utrjevanjem in učvrščevanjem.

Najprijetnejše bivanje za rodbine. Otroci od 7. let naprej tudi brez spremstva. Nudi otrokom vso naslado obrežne kopeli, staršem popolno pomirjenje. 69 T

Vi kadite preveč!

V nevarnost spravljate svoje zdravje in telesno dobrobit! Nezmerno kajenje je vzrok številnih bolezni, kakor: srčne napake, bronhitide, migrene, laži-angine, nervoznosti, zaupenja žil, zastrupljenje z nikotinom itd.

Da se odvadite kajenja, vzemite dnevno nekaj kapljic **„FUMACOT“** in ugotovili boste v kratkem posebno telesno dobrobit. — Cena zavoju 12 in 80. — Dobi se v lekarnah; ako ne, so obrnite na samolozdelovalko: Gesellschaft für chemische und metallurgische Industrien WIEN 89 b, Wassgrillgasse 5/8 3479

V modnem salonu **M. SEDEJ-STRNAD**

LJUBLJANA, Prešernova ulica 3

so došle

zadnje novosti v klobučevinastih (filcastih) in na modernejših klobukih

Zalni klobuki vedno v zalogi — Postrežba točna —

Cene zmerno 3450

Kupujem bukove šume

nedaleko od želez. pruge, preko 30 cm debljine. Ponude sa tačnom naznakom količine, položaja i cene poslati na:

Poštanski pretinac 47, Sušak. 3465

Posrebljiva plačam 1% provizije!

Manufakturna velet govina v Ljubljani

sprejme:

Enega učenca za trnovino, — enega praktikanta za pisarno, ne nad 15 let starega, z meščansko šolo ali 2—3 razrede gimnazije.

Istotam se sprejme starejši **trn. pomočnik**, ki bi imel veselje voditi skladišče (le strokovniak z dobrimi spretnostmi). — Ponudbe pod **„VELETRGOVINA-3478“** na upravo lista.

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico

v Ljubljani, Mestni trg štev. 6

ker ima že nad

11,000.000 Din jamstvene glavnice.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje

najugodnejše.

Stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Sprejema v inkaso fakture in cesije terjatev. Posojila daje le proti polni varnosti na vknjižbo in proti poroštvo.

Telefon štev. 9.

23 L

Telefon štev. 5.

Prometni zavod za premog d. d.

v Ljubljani

prodaja

22 L

premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debele

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoskovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brkeč

Naslov: Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 1/1.

Upravni svet „Celjske posojilnice d. d. v Celju“ javlja žalostno vest, da je ustanovitelj zavoda in njega zaslužni predsednik, gospod

dr. Josip Sernec
odvetnik

v 82. letu starosti po kratki bolezni preminul.

Pokojnika, ki si je za razvoj našega zavoda stekel nevenljivih zaslug, ohranimo v vedno hvaležnem spominu.

V Celju, dne 18. septembra 1925.

Upravni svet
Celjske posojilnice d. d. v Celju.